

informatief

88

maart 2018

Informatief is een uitgave van de Vereniging van Hogere ambtenaren bij het Ministerie van Financiën

Symposium VHMF 17 april 2018

De Januskop van Belastingen
Het dilemma in... (h)eerlijke belastingheffing!?

Denker des Vaderlands
René ten Bos

Toezicht dat er toe doet

Inhoud

- 03 Vanuit het bestuur
- 04 Van massaal proces naar Januskop en (h)eerlijke belastingheffing
- 06 Overpeinzingen over de kop van Janus
- 08 Vijf vragen aan Denker des Vaderlands René ten Bos
- 09 Meer sprekers op het symposium VHMf 2018
- 10 Nóg meer sprekers op het symposium VHMf 2018
- 12 Eerlijk handhaven
- 13 Belastingheffing is samenspel tussen dienst en adviseurs
- 15 Toezicht dat er toe doet
- 16 Belastingdienst en vermogen in het buitenland
- 18 Multilaterale samenwerking in het internationale belastingrecht
- 19 Bijna 40 jaar belastingdienst, een terugblik
- 25 Tot slot
- 26 Stem voor een duurzaam pensioen

Sluitingsdatum volgende Informatief: 5 mei 2018

Vanuit het bestuur

De Jaarvergadering en het symposium staan voor de deur, dus houd ik het kort.

Op 7 februari heeft een delegatie van het VHMf-bestuur een bezoek gebracht aan onze nieuwe staatssecretaris, Menno Snel. In de korte tijd die ons ter beschikking stond hebben we onze zorgen over formatie en (vooral) bezetting, vertrek, werving en opleiding met hem besproken. Onze zorgen werden gedeeld.

Als gezegd: op 17 april zijn onze jaarvergadering en ons symposium. Onze onvolprezen symposiumcommissie, onder leiding van Wilma Kamminga, heeft er weer iets moois van gemaakt. In dit symposiumnummer vindt u al een aantal stukken waarmee u in de juiste "mood" kunt komen.

Als afsluiting van deze Vanuit het bestuur wil ik u nog wijzen op de verkiezingen voor het Verantwoordigingsorgaan van het ABP, waarvoor onze aftredend voorzitter Erik Rutten zich kandidaat heeft gesteld. Meer daarover vindt u verderop in deze Informatief.

U kunt zich zowel voor de jaarvergadering als het symposium aanmelden via www.vhmf.nl. Tot ziens!

Winterswijk, 6 maart 2018

Symposium VHMf

Dinsdag 17 april 2018

De Januskop van Belastingen

Het dilemma in...
(h)eerlijke belastingheffing!?

Van massaal proces naar Januskop en (h)eerlijke belastingheffing

door Thijs Hellegers

Oplettende lezers herinneren zich ongetwijfeld dat ik in de vorige Informatief heb aangekondigd dat op het symposium 2018 het massale proces centraal zou staan: wat gebeurt bij CAP en wat is de impact daarvan op ontwikkelingen elders in de dienst? Welnu, vergeet het maar! Bij nadere beschouwing bleek het onderwerp niet rijp voor een symposium en konden we van voren af aan beginnen met de voorbereidingen. Daarbij hebben we de focus verlegd van het interne proces naar de positie van de Belastingdienst in de maatschappelijke context.

Dank zij Panama Papers en Paradise Papers heeft de discussie over belastingontwijking en belastingontduiking een nieuwe impuls gekregen. Voor het grote publiek is het onderscheid tussen ontwijking en ontduiking vooral academisch en niet zo heel interessant. Het beeld blijft hangen dat grote bedrijven en vermogende personen via slimme, ingewikkelde constructies er in slagen nauwelijks belasting te betalen. Dat is funest voor de belastingmoraal: waarom zou 'de gewone man' – burgers en kleine tot middelgrote bedrijven – dan nog wél netjes aan zijn verplichtingen voldoen?

Het functioneren van de Belastingdienst staat of valt met de bereidheid van belastingplichtigen vrijwillig hun bijdrage aan de verzorgingsstaat te voldoen. De capaciteit van de dienst is toereikend om – zeg 5% – niet-compliance burgers en bedrijven aan te pakken. Als de belastingmoraal (verder) daalt, staat de dienst voor een onmogelijke taak. Daarom is het zo belangrijk het momentum te benutten, de kanteling in het denken op allerlei niveaus in de samenleving een zetje in de goede richting te geven.

De EU, maar ook de OESO, onderneemt serieuze pogingen om belastingconstructies van grote bedrijven aan te pakken en belastingparadijzen aan de kaak te stellen. In het Euro-parlement ontsnapte Nederland op 13 december 2017 ternauwernood aan de kwalificatie 'belastingparadijs' – beetje vreemd, want waarom zou je eigenlijk geen paradijs willen zijn?

Eurocommissaris Vestager heeft Nederland gedwongen aan Apple een belastingaanslag op te leggen van 13 miljard euro. Datzelfde Apple als het bedrijf dat nu enkele honderden miljarden dollars terugsluist naar de VS. Dankzij de belastingherziening van Trump kan dat tegen een schappelijk fiscaal tarief van 15,5% in plaats van voorheen 35%. Natuurlijk kunnen we daar wat van vinden, maar heeft Nederland eigenlijk wel recht van spreken na het jarenlang gefaciliteerd terughalen van zwarte spaartegoeden uit het buitenland?

Nederland belijdt met de mond aanpak van belastingconstructies, maar (b)lijkt achter de schermen vooral druk met het overeind houden van ons land als knooppunt in allerlei belastingbesparende routes en vertoont daarmee een Januskop.

Nederland belijdt met de mond aanpak van belastingconstructies, maar (b)lijkt achter de schermen vooral druk met

het overeind houden van ons land als knooppunt in allerlei belastingbesparende routes en vertoont daarmee een Januskop. De Belastingdienst ontkomt er niet aan fiscaal trapezewerk te faciliteren, zolang dit binnen de grenzen van de wet valt. Alleen via een aanpassing van de wetgeving zou je hierin verandering kunnen brengen en dat is aan de politiek.

Tegenover de legalistische houding van de Belastingdienst staan (sporadische) signalen dat de dienst open staat voor een meer maatschappelijke benadering, uitgaande van een (h)eerlijke bijdrage van iedereen. Dat sluit aan bij het algemene gevoelens in de samenleving en bij de manier waarop in het parlement over belastingheffing wordt gesproken. Country-by-country reporting wordt nadrukkelijk genoemd als wenselijke oplossingsrichting. Tevens wordt uitgesproken dat het niet acceptabel is wél te profiteren van allerlei voorzieningen, maar daarvoor niet te betalen naar rato van winst en/of inkomen. Kan de Belastingdienst meeliften op deze omslag in het denken of – sterker nog – deze kijk op ieders bijdrage aan de maatschappij ondersteunen en versterken?

Dit vraagstuk heeft alles te maken met integriteit, zowel van de overheid zelf als van burgers en bedrijven. De overheid kan alleen functioneren als regels worden nageleefd. Dat klinkt eenvoudiger dan het is: regelgeving wordt niet altijd als logisch en redelijk ervaren. Het fipronilschandaal laat zien dat diverse partijen – Ministerie, NVWA, kippenboeren, eierverwerkende industrie, detailhandel en consumenten – ieder met hun eigen belangen een heel ander beeld hebben van het belang van naleving.

Een ander voorbeeld is de worsteling van de Partij van de Arbeid met de manier waarop sociale werkplaatsen invulling geven aan de arbeidsrelatie. Wordt het omzeilen van strakke regelgeving acceptabel als de wetgeving in jouw ogen leidt tot een onwenselijke uitkomst?

De Belastingdienst werkt via rulings mee aan het zo fiscaal vriendelijk mogelijk behandelen van grote kapitaalstromen; hoe verhoudt dat zich tot fair share?

Integriteit van belastingplichtigen is een hoofdstuk apart. Daarbij zijn we vaak geneigd enkel te kijken naar grote bedrijven en vermogende particulieren. Echter ook bij 'de gewone man' valt de nodige winst te behalen. We kennen allemaal het fenomeen van de klusjesman die ongevraagd aanbiedt dat het ook wel – en dan goedkoper – zonder rekening kan. De (bij)verdiensten via Airbnb of Uber lijken vooralsnog grotendeels buiten het zicht van de fiscus te blijven. Een hennepplantage vormt voor menigeen een extra bron van (zwarte) inkomsten; in sommige wijken in Noord-Brabant komt dat in de buurt van reguliere bijverdiensten. Enfin, de lijst is moeiteloos aan te vullen. Bedenk wel dat een te laag aangegeven inkomen automatisch doorwerkt in allerlei toeslagen en uitkeringen. Het mes snijdt dan aan vele kanten. Het gegoochel met inkomensplaatjes wordt daarvoor vooral een academische exercitie – leuk voor de politiek, maar losgezongen van de werkelijkheid.

Vertoont de samenleving nog voldoende cohesie om uit te stijgen boven de individualisering van burgers en bedrij-

ven? Heeft een onderneming nog zelfstandig bestaansrecht als de plek waar mensen samenkomen om aan een bepaalde taak te werken? Of worden wij allemaal kleine zelfstandigen die zich per klus verhuren aan een opdrachtgever? De ontwikkelingen op het terrein van automatisering en social media brengen andere vormen van koppeling van vraag en aanbod van arbeid binnen bereik. En wat betekent dat dan voor de belastingheffing?

De Belastingdienst werkt via rulings mee aan het zo fiscaal vriendelijk mogelijk behandelen van grote kapitaalstromen; hoe verhoudt dat zich tot fair share?

Landsgrenzen worden steeds meer fluïde, om te beginnen binnen de EU. Dat verhoudt zich moeilijk tot de traditionele belastingen. Het woonplaatsbeginsel biedt dan wellicht te weinig houvast. Welke aangrijpingspunten zijn dan wél werkbaar; een transactiebelasting? Landen houden nu nog krampachtig vast aan hun eigen heffingen. Tolheffingen tonen het onvermogen van de EU om tot gezamenlijke afspraken te komen over de financiering van wegen en kunstwerken. De fiscale behandeling van de auto is een lappendeken van bijzondere regelingen, waarmee afzonderlijke landen hun eigen heilige koe uitmelken dan wel voeden.

Ach, het blijft mensenwerk. Nationale parlementen houden graag het beeld overeind dat het nationale belang prevaleert boven dat van de EU. Tegelijkertijd is het onontkoombaar steeds meer zaken EU-breed te regelen. En als het je dan niet bevalt kun je er nog altijd uitstappen, al laat de Brexit zien dat dat geen eenvoudige, pijnloze weg is. Als je samen stappen wilt zetten op het glibberige pad van samenwerking, zul je soms een veer moeten laten. Dat kan alleen als vertrouwen overheerst boven wantrouwen en daar valt nog wel een wereld te winnen – letterlijk!

Waarheen voeren ons deze bespiegelingen? Persoonlijk geloof ik graag in een betere wereld, zorg voor elkaar, onbaatzuchtigheid en nog wat meer van dat soort idealen. Natuurlijk zijn er genoeg signalen van het tegendeel – de belastinghervorming in de VS, de manier waarop we met het klimaat omgaan, de moeizame relatie van Oost-Europese landen met de rechtsstaat – maar de veranderende perceptie van belastingontwijking c.q. -ontduiking is een lichtpuntje dat onze aandacht meer dan verdient.

Overpeinzingen over de kop van Janus

door symposiumcommissie VHMf

Hendrik Jacobus Jut was een moordenaar uit de tweede helft van de 19e eeuw. Als reactie op een ophefmakende dubbele moord die Hendrik Jut in 1876 in Den Haag pleegde, ontstond aan het begin van de twintigste eeuw een kermisattractie die naar hem werd vernoemd: een kop-van-jut. Deze Informatief staat in het teken van een andere kop, namelijk die van Janus, een Romeinse god die twee gezichten had. Het VHMf-symposium gaat dit jaar over de Januskop van belastingen.

De schrijvers in dit themanummer geven u alvast een voorproef van hun kijk op de betekenis van belastingheffing in de wereld van vandaag – nationaal en internationaal. In de maatschappij begint het besef te dagen dat iedereen een fair share dient te betalen om de samenleving te financieren. Wél profiteren maar niet bijdragen wordt niet langer gepikt. Wat betekent dit voor de manier waarop de Belastingdienst invulling geeft aan missie en visie?

Duidelijk is dat de Belastingdienst – in Nederland, maar ook daarbuiten – een enigszins hybride rol vervult. Graag dragen we het beeld uit dat al dan niet opzettelijke fouten bij het invullen van de belastingaangifte worden opgespoord en gecorrigeerd. Streng doch rechtvaardig. Echter, wie de berichten volgt over de visie van de EU en de OESO op de aanpak van grote concerns, ziet een heel ander plaatje. Overheden – en in hun kielzog belastingdiensten – faciliteren via regelgeving en verdragen dat bedrijven het betalen van belastingen vérgaand ontgaan. Dat leidt tot het merkwaardige gevolg dat de EU landen moet verplichten aanmerkelijk méér belasting te heffen dan zij feitelijk doen. De Europese Commissie heeft bijvoorbeeld Nederland gesommeerd uit te leggen waarom in een aantal gevallen zo weinig belasting is geheven. Dat is op zijn minst genomen toch merkwaardig?! Vandaar dat we de Januskop van belastingen gekozen hebben als onderwerp voor het symposium.

Als dagvoorzitter mogen wij dit jaar Frederieke Damme verwelkomen. Frederieke is sinds kort werkzaam als direc-

teur Bedrijfsvoering bij het Ministerie van Financiën. Haar communicatieve expertise, opgedaan in haar vorige functies o.a. als directeur bij CKC, zal haar in deze centrale rol van dagvoorzitter goed van pas komen. Zij geeft zelf aan het een eer te vinden dit evenement in goede banen te leiden.

Denker des Vaderlands, René ten Bos, neemt u mee in zijn ideeën over hoe de wereld in elkaar steekt en welke rol belastingen daarbij spelen. Hij is een oorspronkelijk denker en dat staat garant voor verrassende inzichten en gedachtesprongen. Paul Gunnewijk legde hem vijf prikkelende vragen voor en kreeg boeiende antwoorden.

Professor Hans Gribnau is verbonden aan de Universiteit Tilburg en Universiteit Leiden. Onlangs hield hij een lezing over magistratelijkheid in een turbulent belastingklimaat. De wereld waarin de Belastingdienst functioneert verandert in ijltempo. De globalisering maakt het gemakkelijker kapitaal snel over de wereld te verplaatsen. Belastingontwijking en belastingontduiking lijken daarmee te bloeien. Mede door de media-aandacht neemt de maatschappelijke en politieke druk op de Belastingdienst toe om zich als crimefighter op te stellen. Fiscale wet- en regelgeving wordt daartoe steeds verder aangescherpt. Wordt daarmee afscheid genomen van magistratelijkheid - de harde kern van beroepshouding van een belastingambtenaar?

Arjo van Eijdsen werkt sinds 1997 voor EY in de fiscale ad-

viespraktijk. Hij geeft daar onder meer leiding aan de Tax Policy & Controversy-praktijk. Arjo is betrokken (geweest) bij tal van fiscale procedures, onder meer bij de Hoge Raad en het Europese Hof van Justitie. Daarnaast adviseert hij nationale en internationale klanten op fiscaalrechtelijk gebied. Vanuit zijn Tax Policy-rol is Arjo goed ingevoerd in allerlei fiscale trends en ontwikkelingen in Nederland en daarbuiten. Arjo verzorgt regelmatig cursussen en colleges op fiscaal gebied. Hij heeft tal van publicaties in fiscale tijdschriften en boeken geschreven.

Nog niet zo lang geleden speelde ethiek in de belastingadviespraktijk nauwelijks een rol. Inmiddels bestaat er een andere werkelijkheid, mede onder invloed van de politiek en de media. Wat is de rol van ethiek in de fiscale advisering en welke ontwikkelingen zijn er op dit vlak bij de advieskantoren waar te nemen? En welke invloed heeft deze ontwikkeling op de relatie met de Belastingdienst?

Leo Stevens heeft een respectabele staat van dienst als hoogleraar fiscale economie aan de Erasmus Universiteit. Thans is hij emeritus hoogleraar en Kroonlid van de SER. "Tijdens mijn studie wist ik al dat ik graag kennis wilde overdragen. Doceren ligt dan in de lijn der verwachting. Ik vind het heel belangrijk dat kennis én enthousiasme voor een vak wordt overgedragen aan de jongere generatie. Daar werk ik vol passie en met plezier aan".

Op 27 oktober 2017 trad Menno Snel aan als staatssecretaris van Financiën in het kabinet Rutte III. Als laatste spreker op het symposium zal hij ingaan op zijn ervaringen gedurende de eerste honderd dagen in zijn nieuwe ambt.

Zoals u van ons gewend bent laten we in het themanummer voorafgaand aan het symposium ook onze eigen collega's aan het woord. Tevens hebben we een plek ingeruimd voor de zeer lezenswaardige beschouwing van de voorzitter van het Register Belastingadviseurs. Aan de hand van hun bijdragen kunt u zich gericht voorbereiden op het opdoen van nieuwe inzichten.

Bernd Veldman (RA) is werkzaam bij het Vastgoedkenniscentrum Belastingdienst en betrokken geweest bij diverse fraude-onderzoeken. In zijn artikel breekt hij een lans voor eerlijke handhaving. Een open deur? Was het maar zo eenvoudig!

De voorzitter van het Register Belastingadviseurs, Wil Venix, benadrukt dat belastingheffing een samenspel is tussen Belastingdienst en adviseurs. De belastingadviseur is een onmisbare schakel tussen ondernemer en fiscus. Een goed functionerende Belastingdienst is evenzeer noodzakelijk om tot een goede belastingheffing te komen. We hebben dus een gezamenlijk belang.

De voorzitter van de Coördinatiegroep Constructiebestrijding, Ron van de Klashorst, houdt een gloedvol betoog over de rol en betekenis van de CCB bij het gestalte geven aan het toezicht. Zijn verhaal leest als een spannend jongensboek: belastingparadijzen, gevangensmuren, chicanerende adviseurs, keihard liegende belastingplichtigen en geslepen advocaten. Dat vraagt om weerwerk van gekwalificeerde medewerkers en daarvan hebben we er, bijna per definitie, te weinig. Natuurlijk moet ook het 'gewone' toezicht op aangiften van burgers en bedrijven een

plek krijgen in het handhavingspalet van de Belastingdienst. Dat betekent dat het gros van onze medewerkers dagelijks bezig is met het hele terrein van preventie tot correctie en aldus ervoor zorgt dat de schatkist gevuld wordt en blijft.

Frans van Krieken, strategisch handavingsadviseur bij de Belastingdienst, vertelt in zijn bijdrage over de aanpak van vermogen in het buitenland. De afgelopen jaren zijn via de inkeerregeling miljarden aan zwart geld aan het licht gekomen. Inkeerders konden afrekenen zonder boete. Voor de gewone belastingbetaler die altijd keurig inkomen en vermogen heeft opgegeven voelt dat waarschijnlijk als niet eerlijk; begrijpelijk, maar het is niet anders. Op het vlak van de gegevensuitwisseling zijn stappen gezet, waardoor het net zich sluit rond zwartsparenders. Ook wil nog wel eens een gegevensdrager opduiken met informatie over geheime rekeningen. Zwart geld is niet langer een rustig bezit.

Dirk Broekhuijsen, tax talent trainee, heeft voor zijn promotie onderzoek gedaan naar multilaterale samenwerking in het internationale belastingrecht. Zijn conclusie is dat multilaterale belastingverdragen kunnen worden gebruikt om duurzame samenwerking te realiseren bij het bestrijden van belastingontwijking.

We besluiten dit themanummer met een boeiende terugblik van Jan de Jong op zijn veertigjarige loopbaan bij de Belastingdienst. Voor generatiegenoten een feest van herkenning, maar voor iedereen ook een stuk dat tot nadenken stemt over het razende tempo van veranderingen in ons werk én tot scepsis over de zoveelste managementhype.

Wij wensen u dan ook veel leesplezier en hopen u – en uw eventuele introducé(e) – op 17 april 2018 in de Julianazaal in de Jaarbeurs te Utrecht welkom te mogen heten!

*De symposiumcommissie VHMf:
Wilma Kamminga,
Paul Gunnewijk,
Paul Soomers,
Corinda Jacobs-
De Winter en
Thijs Hellegers*

Vijf vragen aan Denker des Vaderlands René ten Bos

Op 17 april 2018 spreker op ons symposium

door Paul Gunnewijk

In april 2017 is René Marli Huijer opgevolgd als Denker des Vaderlands, voor een periode van twee jaar. “Wat ik in elk geval wil doen, is reflecteren op transparantie. Dat thema is de rode draad in alles wat ik doe en schrijf.” Hij ziet zijn benoeming als een beloning voor zijn werk als wetenschapsfilosoof en neemt zich voor om academische inzichten te vertalen voor een breed publiek. Hierbij wil hij zich vooral richten op de jongeren. Zij zijn geïnteresseerd in bijvoorbeeld de ecologische rampspoed die ons allen dreigt te treffen.

Als Denker des Vaderlands neemt hij zich voor de morele hakbijl zo min mogelijk te hanteren. “Voor mij hebben oordelen vaak te maken met onderbuikachtige verontwaardiging: mensen winden zich over van alles en nog wat op. En ze veroordelen alles waarvan ze walgen: gewoontes die niet bij de eigen levensstijl passen, andere denkbeelden of opinies, enzovoort. Wie zwaar moraliseert, gooit alleen maar olie op het vuur. Ik heb langzamerhand wel geleerd mijn oordeel een beetje voor me te houden.” Hij is niet van plan als huisfilosoof van Nederland opeens overal iets van te vinden.

René ziet het niet als de taak van de filosoof om overal een mening over te formuleren. Volgens hem is het van oudsher de taak van de filosoof om met paradoxen om te gaan. Para betekent ‘tegen’, en doxa is ‘mening’. Het gaat er dus niet om een mening te hebben, maar om er tegenin te denken, of te laten zien dat een mening te makkelijk is, omdat er verschillende problematische kanten aan iedere mening zitten. Hij zoekt geen pasklare antwoorden of een onduidelijke definitie – alles wat complexiteit reduceert, is verdacht.

“Filosofie moet woorden geven als er geen woorden meer zijn”, zo beschrijft René zijn vakgebied. Hij zoekt ook naar andere woorden voor bestaande problemen. Zo verwijst hij naar René Descartes voor de vraag wat je moet doen wanneer je verdwaald bent in een donker bos. Descartes zou in een rechte lijn lopen tot hij de rand bereikt, maar Ten Bos denkt dat wie gedesoriënteerd is en krampachtig een rechte lijn wil volgen na een tijdje in cirkels zal lopen. Het eerste wat je moet doen als je verdwaald bent, stelt René, is proberen de omgeving te leren kennen: gebruik je zintuigen, niet enkel je hersenen. Hij biedt geen routebeschrijving.

René ten Bosch

René ten Bos is auteur en organisatiesdeskundige. Hij is hoogleeraar filosofie van de managementwetenschappen aan de Radboud Universiteit in Nijmegen en sinds april 2017 Denker des Vaderlands. Ten Bos is de auteur van vele boeken over de meest uiteenlopende onderwerpen: bureaucratie, water, gestes, ecologie en nepnieuws. Tevens is hij al veel jaren columnist voor Het Financieele Dagblad. Daarnaast geeft hij door het hele land lezingen en is hij docent voor AOG (Academy of Groningen) en NSOB (Nederlandse School voor Openbaar Bestuur). Ten Bos is 58 jaar en heeft twee kinderen.

Het enige wat hij kan doen is verslag uitbrengen van zijn eigen tastende zoektocht: “We moeten iedereen die de neiging heeft ons een richting te wijzen ten diepste wantrouwen.”

Vijf vragen aan René ten Bos

In de Wikipedia beschrijving wordt u getypeerd als een eigenzinnig denker. Hoe bent u zo geworden terwijl u toch gewoon in Hengelo bent geboren en opgegroeid?

Tja, altijd al zo geweest, kom uit een eigenwijze familie. Mogelijk is het ook een regiokenmerk, alhoewel Tukkers volgens mij minder kritisch en vrij meegaand van aard zijn.

U bent inhoudelijk via grote omwegen op filosofie uitgekomen. Kunt u deze route in enkele kernwoorden toelichten en typeren?

Neen, filosofie had als kind al mijn interesse, denken als bedrijvigheid. Bij ons thuis, als kind van arbeiders, was bedrijvigheid en dingen doen de norm. Maar ik kon al vroeg lezen en de sprookjes van Grimm beschreven een wereld die mij veel vragen stelde. Deze sprookjes, het overlijden van mijn zusje en een kinderboek over filosofie hebben met hun vele vragen mijn interesse voor filosofie gewekt.

Als ‘Denker des Vaderlands’ geeft u aan te willen reflecteren op transparantie. Hoezo behoeft transparantie enige toelichting, wat kan daar op tegen zijn?

Transparantie is een breed begrip met verschillende lagen in zich. De oude katholieke betekenis is vooral de verdraaiing van de werkelijkheid door je eigen manier van waarnemen. Het is ook openheid van zaken. Maar willen we dat wel? Is die in zijn volledigheid wel welkom? De bestuurs-

kundige Paul Frissen heeft ooit eens gezegd dat vrijheid ook het recht geeft op geheimen. Een totalitaire staat wil graag transparantie zodat alles duidelijk is in de zin zoals die staat dat wenst. In dat licht is de “MeToo” discussie ook een complexe discussie. Er bestaat een schemerzone tussen wat wel en niet acceptabel is.

Kunt u zich een niet transparante Belastingdienst voorstellen die dan ook nog niet dictatoriaal zou zijn? Kent u voorbeelden? En wat moet de Belastingdienst doen om dit gedrag te vermijden?

Hoe doe je als persoon of bedrijf je aangifte? Geef je heel precies alles aan of geef je een plausibele werkelijkheid weer? Wat gebeurt er echt? Wat is praktijk en wat wordt er gezien? Dat geldt zowel voor de aangever als voor de Belastingdienst. Hier zien we de preciezen versus de rekkelijken. Het is maar wat de maatschappij wil. Een Belastingdienst met veel preciezen is meer bureaucratisch. Een dienst met veel rekkelijken leidt tot meer ongelijkheid. Dit is een van de fiscaal-ethische dilemma's.

Management en organisatie lijken uw filosofie steeds te raken. Wat moeten medewerkers van een organisatie doen of aanpassen om hun werk goed te kunnen blijven doen terwijl zij steeds geconfronteerd worden met wisselende managementuitgangspunten die ook nog niet logisch lijken te zijn?

Er bestaat spanning tussen theorie en praktijk. De praktijk lijkt ingewikkelder dan de theorie. Je moet die twee niet uit elkaar trekken maar juist bij elkaar zetten om reëel te blijven. Praktijk moet de theorie niet overheersen; dat leidt tot gedachteloosheid. Als de theorie de praktijk overheerst leidt dat tot verlamming.

Ambtenaren maken deel uit van de overheid. Besef wie je bent en welke rol je hebt. Politiek gaat over het verdelen van de macht. De Staat heeft een eigen functie en bureaucratie heeft een eigen waarde. Veel controle werkt ave-rechts; hierdoor gaat de eigenwaarde verloren. Men moet in het werk de theorie en de praktijk op een betrokken wijze bij elkaar brengen.

Wat de bureaucratie betreft benadrukt René nogmaals dat hij niet per definitie afwijzend staat tegen over bureaucratie. Dat ligt veel gecompliceerder. René verwijst daarvoor nog maar eens naar zijn theorie over bureaucratie in zijn boek: “Bureaucratie is een inktvis”.

Tot slot

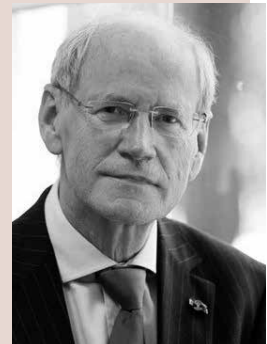
Belasting betalen is goed. René kan daar de laatste jaren ook over meepraten. Maar kijk naar landen met een hoge belastingvijandigheid. Hoe zien die landen er uit, let op infrastructuur en woongebieden. Kijk ook bij bedrijven met een belastingvijandig beleid. Hoe werken die?

Dan zijn de landen met belastingheffing en een goede belastingmoraal beter af.

Meer sprekers op het symposium VHMF 2018

L.G.M. Stevens

Prof. dr. L.G.M. Stevens werd geboren in 1944 te Belfeld (L). In 1971 behaalde hij aan de Katholieke Hogeschool te Tilburg het doctoraal examen in de economische wetenschappen, fiscaal-economische specialisatie. Na een vierjarig dienstverband bij de rijksbelastingdienst werd hij benoemd aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Hij promoveerde in 1980 op het proefschrift ‘Belasting naar draagkracht’. In 1984 werd hij onderscheiden met de prof.mr. H.J. Hofstra-penning. In 1986 werd hij aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam benoemd tot hoogle- raar Fiscale Economie. Zijn oratie was getiteld ‘Solidair of solitair’; de relevantie van de leefvorm voor het inkomensbeleid. Zijn afscheidscollege in 2006 was gericht op Fiscaal Gezins- beleid. Hij was tot 8 december 2006 (in 0,6-deeltijd) voorzitter van de Vakgroep Fiscale Econo- mie en voorzitter van de Stichting Europese Fiscale Studies die een postdoctorale opleiding verzorgt. Tevens was hij voorzitter van de Raad van Advies van het aan de Erasmus Universiteit verbonden Instituut Financiële Planning. Vanaf 1 juli 2008 tot 1 april 2018 is hij Kroonlid van de SER .

Publiekgerichte publicaties zijn ‘Fiscus ik ben je vriendje niet’ (1997), ‘Belasting: weggegooid geld?’ (2002), Fiscale Brandnetels (2005); Fiscale Fascinatie (2006): ‘Naar een solidaire participatiemaatschappij’ (2008) en ‘100 jaar in- komstenbelasting; en hoe nu verder?’ (2014). Geloofwaardig belasting heffen (2016) Studieboeken zijn o.a. Handboek Inkomstenbelasting 2001 en Elementair Belastingrecht. Stevens is columnist bij Het Financieel Dagblad.

Voor het Symposium introduceert de heer Leo Stevens zich als volgt: Vertrouwen is de basisvoorwaarde voor maatschappelijke actie. Vertrouwen schept niet alleen een veilige context voor maatschappelijke interactie, maar levert ook de enthousiasmerende brandstof voor maatschappelijke activiteit. Vertrouwen ontstaat niet uit het niets en staat ook niet op zichzelf. Het is het maatschappelijke rendement van een responsieve overheid. Dat vraagt niet alleen om een herijking van de wetgeving, maar behoort om een evaluatie van het proces van uitvoering en rechtsbedeling. Op diverse punten is het belastingstelsel immers aan een grondige herziening toe. We zijn toe aan een geloofwaardige en eigentijdse invulling van een rechtsstatelijke belastingheffing. De bedoeling van dit programmaonderdeel is daarvoor de bouwstenen aan te dragen.

Frederieke Damme (dagvoorzitter)

Mr. Frederieke Damme is sinds november 2017 directeur Bedrijfsvoering van het Ministerie van Financiën. Daarvoor was zij directeur van het Centrum voor Kennis en Communicatie bij de Belastingdienst. Frederieke studeerde Juridische Bestuurswetenschappen aan de Rijksuniversiteit van Groningen en werkt inmiddels sinds 1994 bij de (rijks-)overheid. Ze heeft ervaring opgedaan in beleid, staf, toezicht en bedrijfsvoering en heeft daarmee een brede blik op het functioneren van de Rijksoverheid. Haar ervaring en interesse liggen vooral bij publieke organisaties waarbij de maatschappelijke en bestuurlijke opgave gekoppeld moet worden aan de ontwikkeling van de organisatie, qua resultaat en qua cultuur. Frederieke heeft tevens ervaring als coach en begeleider van strategische sessies.

Arjo van Eijnden

Mr. Arjo van Eijnden, Tax Partner bij EY, studeerde Nederlands recht en fiscaal recht aan de Erasmus universiteit Rotterdam. Arjo werkt sinds 1997 voor EY in de fiscale adviespraktijk. Hij geeft daar onder meer leiding aan de Tax Policy & Controversy-praktijk. Arjo is betrokken (geweest) bij tal van fiscale procedures, onder meer bij de Hoge Raad en het Europese Hof van Justitie. Daarnaast adviseert hij nationale en internationale klanten op fiscaalrechtelijk gebied. Vanuit zijn Tax Policy-rol is Arjo goed ingevoerd in allerlei fiscale trends en ontwikkelingen in Nederland en daarbuiten.

Arjo verzorgt regelmatig cursussen en colleges op fiscaal gebied. Hij heeft tal van publicaties in fiscale tijdschriften en boeken geschreven.

Voor het symposium introduceert Arjo zich als volgt:

“(Adviespraktijk) Dilemma in .. (h)eerlijke belastingheffing. De rol van ethiek in de belastingadviespraktijk: quo vadis?”

Nog niet zo lang geleden speelde ethiek in de belastingadviespraktijk nauwelijks een rol. Inmiddels bestaat er een andere werkelijkheid, mede onder invloed van de politiek en de media. Wat is de rol van ethiek in de fiscale advisering en welke ontwikkelingen zijn er op dit vlak bij de advieskantoren waar te nemen? En welke invloed heeft deze ontwikkeling op de relatie met de Belastingdienst?

Staatssecretaris van Financiën Menno Snel

Drs. M (Menno) Snel heeft algemene economie gestudeerd aan de Rijksuniversiteit in Groningen. De heer Snel begint zijn loopbaan in 1995 als beleidsmedewerker bij het ministerie van Financiën. Tot 2009 vervult hij verschillende functies bij het ministerie, waaronder plaatsvervangend directeur-generaal Fiscale Zaken.

Daarna is hij twee jaar werkzaam als directeur strategie en beleid bij pensioenuitvoerder APG Groep.

Van 2011 tot 2016 zit de heer Snel namens Nederland in het dagelijks bestuur van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Hij vertegenwoordigt de belangen van Nederland en de landen in de Nederlandse kiesgroep. In 2016 wordt hij bestuursvoorzitter bij de Nederlandse Waterschapsbank. Op 26 oktober 2017 is Menno Snel benoemd tot staatssecretaris van Financiën.

De heer Snel introduceert zichzelf als volgt:

Nederland is een welvarend land, maar toch is er nog veel te doen. Zo moeten we de klimaatdoelstelling halen. Dat is een onderwerp dat me na aan het hart ligt. Ook maken we werken lonender en consumptie duurder. Dat is goed voor het individu en voor ons allen samen. Bij dit alles speelt de manier waarop we belastingen regelen een centrale rol.

Twee vragen aan de staatssecretaris

Waarom heeft u ‘ja’ gezegd tegen deze functie?

‘In het regeerakkoord zitten een hoop maatregelen, waarvan ik vind dat het hoog tijd is dat we ze nemen, omdat ons land er beter van wordt. Zoals die op het gebied van BTW, inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting. Dit is een grote stap voorwaarts.’

Welke zin uit het regeerakkoord spreekt u het meest aan?

‘Dat is toch wel dat we onze verantwoordelijkheid nemen voor het klimaatakkoord van Parijs. We gaan Nederland echt vergroenen en we pakken door. Dat motiveert me.’

Hans Gribnau

Professor Hans Gribnau is Hoogleraar Methodologie van het belastingrecht aan de Universiteit van Tilburg en bijzonder hoogleraar Kwaliteit van fiscale regelgeving aan de Universiteit Leiden. In 2013 was hij gasthoogleraar aan de Universiteit van Antwerpen. Hij is lid van de redactieraad van *Journal of Tax Administration* (<http://jota.website/index>) en MBB, en medewerker van Wfr en TFB. Hij publiceert op het gebied van het formele belastingrecht, handhaving, fiscale ethiek en rechtsbeginselen in het belastingrecht. Zijn publicaties zijn te downloaden via <http://ssrn.com/author=441648> en https://www.researchgate.net/profile/Hans_Gribnau

De heer Gribnau introduceert zich zelf als volgt:
"Magistratelijkheid in een turbulent belastingklimaat."

De fiscale wereld maakt stormachtige ontwikkelingen door. Onthullingen over belastingontduiking en -ontwijking halen regelmatig de media, denk aan de Panama en Paradise Papers. Op internationaal niveau wordt er samengewerkt om het internationale belastingstelsel te verbeteren - BEPS en ATAD zijn daar voorbeelden van. Wet- en regelgeving veranderen mede daardoor snel.

Ook op nationaal niveau gaan de ontwikkelingen rondom de bestrijding van belastingontduiking en -ontwijking snel. Het gaat dan om belastingplichtigen en hun adviseurs. Bij het bestrijden van kunstmatige of verborgen offshore-structuren om belasting te ontduiken wordt nu ook het vizier gericht op hulptroepen - die variëren 'van belastingadviseurs en trustkantoren tot notarissen, advocaten, financiële instellingen etc.' (brief staatssecretaris van Financiën van 17 januari 2017).

Magistratelijkheid mag niet wijken voor normloze crime fighting. De Belastingdienst is gebonden aan wet en rechtsbeginselen, maar de beroepsethiek vraagt om meer: integriteit. Belangrijke elementen van integriteit voor de inspecteur zijn: loyaliteit, eerlijkheid, democratische gezindheid, onpartijdigheid, onkreukbaarheid, openheid en zorgvuldigheid. De inspecteur dient het recht toe te passen door de materiële belastingschuld te formaliseren en dat is iets anders dan zoveel mogelijk geld in de schatkist te laten vloeien.

Voor de beroepshouding van de inspecteur is dan bepalend dat hij een magistratelijke rol heeft, cliëntgericht dient te zijn en in de wetstoepassing redelijkheid en billijkheid dient te betrachten. Van Eijdsden betoogt dan ook terecht dat het de inspecteur niet past gebruik te maken van 'de grijze gebieden van het belastingrecht waarbij er (zeer) gerede twijfel mogelijk is over de juistheid van de ingenomen standpunten.' De inspecteur dient zich dus te onthouden van fiscale grensverkenning.

En die adviseur dan, die mag maar zijn gang gaan? Allereerst is een adviseur meestal gewoon nodig om de belastingplichtige te helpen aan diens vele en complexe fiscale verplichtingen te voldoen. De Belastingdienst kan dus eigenlijk niet zonder adviseurs. Bovendien is de ene adviseur de andere niet en een adviseur is weer geen fiscale advocaat etc. Ieder heeft zijn eigen soort cliënten. Waarbij overigens uitdrukkelijk geldt dat de belastingplichtige de fiscaal voordeeligste weg mag kiezen. En wat de professionele ethiek betreft: belastingadviseurs zijn zich heel goed bewust van het veranderende belastingklimaat. Zij denken na over welke grenzen professionele integriteit aan belastingadvisering stelt. Zij zullen bepaalde structuren die 15 jaar geleden nog volledig geaccepteerd werden (ook door inspecteurs!) nu niet meer adviseren. Fiscale ethiek moet daarom een onderdeel zijn van 'de robuuste dialoog die de belastingadviseur (en de externe accountant) tegenwoordig met hun klant voeren', zoals adviseur S.E. Faber het omschrijft. Ook hier geen statisch beeld dus.

Inspecteurs en adviseurs zijn van elkaar afhankelijk en moeten daarom alleen al de dialoog aangaan, ook over lastige kwesties als (professionele) ethiek. Dat voorkomt ingeroeste clichébeelden over en weer - zeker in een turbulent belastingklimaat.

Eerlijk handhaven

door Bernd Veldman

Landen heffen belastingen om collectieve goederen te kunnen financieren. Burgers en bedrijven hebben immers baat bij gezondheidszorg, infrastructuur, veiligheid en onderwijs. Zo worden we als burgers en bedrijven collectief 'rijker door belastingheffing.'

Zo mooi als dit klinkt, zo complex is het om dit waar te maken. We moeten bijvoorbeeld een helder en eenduidig beeld hebben van de rol van de overheid en ons collectieve doel. En wie betaalt waaraan en hoeveel mee? En hoe zorgen we er voor dat wetten en regels ook worden nageleefd? Eenduidige en toetsbare wetten en regels vormen daarbij in ieder geval een prettig uitgangspunt.

Tevens is het in een rechtsstaat noodzakelijk dat wetten en de regels worden gehandhaafd, zodat iedereen zijn deel bijdraagt. De overheid is bij uitstek de autoriteit om die handhavingstaak te vervullen. Die beschikt over de 'zwaarmacht', een apparaat dat – in beginsel – toegerust is om de regels die in of door de volksvertegenwoordiging zijn geformuleerd en bekrachtigd, te laten naleven. Dit concept is onder andere gebaseerd op de filosofie van het 'sociaal contract' van Jean-Jacques Rousseau in *Du contrat social ou Principes du droit politique* uit 1762. Dit 'sociaal contract' beschrijft de wederkerigheid van de relatie burger-staat, waarbij de burger bepaalde vrijheden opgeeft en deels overdraagt aan de staat. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het geweldsmonopolie en de rechtspraak. In ruil hiervoor moet de staat onder andere transparant zijn, verantwoording afleggen en rechtsgelijkheid en rechtszekerheid nastreven.

Maar werkt dit ook in de praktijk? Uit onderzoek blijkt dat burgers en bedrijven die het optreden van de overheid als rechtvaardig ervaren, de overheid vaker als legitiem ervaren en haar gezag erkennen. Vooral de procedurele rechtvaardigheid lijkt in sommige gevallen nog belangrijker te zijn dan de uitkomst van een procedure. Als procedures rechtvaardig worden gevonden, zijn mensen genegen zelfs beslissingen te accepteren die nadelig voor ze uitvallen. De bereidheid om regels na te leven lijkt daarmee mede af te hangen van de perceptie of anderen deze regels ook naleven.

Het feit dat niet bij iedereen de regel wordt gehandhaafd, kan invloed hebben op de bereidheid tot het naleven van de regels. Als bekend is dat een regel niet bij iedereen wordt gehandhaafd, kan dit zelfs invloed hebben op de bereidheid van de gehele groep om de regel na te leven. Over het algemeen zijn regels alleen te handhaven als een voldoende aantal leden uit de doelgroep de regel naleeft.

Bovenstaande leidt tot de conclusie dat de Belastingdienst niet alleen verantwoordelijk is om de aanvaardbaarheid van een individuele aangifte vast te stellen maar ook verantwoordelijk is voor de handhaving van de norm voor de gehele doelgroep. Dat wordt ervaren als *eerlijke handhaving*.

Met eerlijke handhaving stimuleert de toezichthouder de procedurele rechtvaardigheid, één van de randvoorwaarden voor compliance.

Maar wat houdt een 'eerlijke' handhaving nu in? Het gelijkheidsbeginsel bepaalt dat gelijke gevallen gelijk behandeld moeten worden. Alleen als er een valide criterium is om verschil aan te brengen, kan dit verschil de toets van het gelijkheidsbeginsel doorstaan. Dit geldt zowel voor de intensiteit als de stijl van het toezicht bij bepaalde (groepen van) belastingplichtigen. Maar hoe ver gaat dat? Als we een bepaalde casus in het toezicht oppakken, moeten we dan alle gelijke gevallen op eenzelfde wijze in ons toezicht betrekken? Het vraagt er in ieder geval om dat als we aan bepaalde risico's, aangiften of (groepen van) belastingplichtigen meer of minder aandacht besteden, daar een goede reden voor moet bestaan. Bij voorkeur gebaseerd op een getoetste en gevalideerde theorie.

Het inschatten van fiscale risico's vindt veelal plaats op een moment dat er onvoldoende informatie beschikbaar is om risico's goed te kunnen inschatten. Alleen al om die reden is het van belang om aannames over risico's expliciet te maken en te toetsen. Ook de keuze in de stijl van de handhaving, van coöperatief tot punitief, moet het resultaat zijn van een gevalideerde theorie over het effect van deze stijl op de compliance van de doelgroep.

Als men in het toezicht keuzes maakt op basis van risico-indicatoren en –profielen moeten de nauwkeurigheid en de betrouwbaarheid van deze indicatoren en profielen ook getoetst worden. Daarmee worden willekeur en rechtsongelijkheid voorkomen. Hoe specifieker een risicogerichte keuze wordt gemaakt, hoe groter het niet beoordeelde deel van de populatie zal zijn en dat kan oneerlijk zijn of overkomen. Hoe onnauwkeuriger de gehanteerde indicatoren en profielen zijn, hoe vaker burgers en bedrijven onterecht wel of juist niet in het toezicht betrokken worden. Deze onnauwkeurigheid en onbetrouwbaarheid in de werkwijze van selectie zijn nadelig voor de perceptie van een 'eerlijke' handhaving.

Het is de vraag of we ook wat kunnen leren van al die inspanningen die nodig zijn bij het maken van keuzes. Het toverwoord daarbij is *effectmeting*.

Zonder effectmeting van de aannames over risico's en voorkeursstijlen kan er geen sprake zijn van handhaving op grond van gevalideerde theorieën. Zonder een gevalideerde theorie over foutkansen en factoren van (non-)compliance is en blijft eerlijk handhaven onbereikbaar. Gezien de beperkte capaciteit waarmee het toezicht en de handhaving uitgevoerd moeten worden, zullen altijd keuzes gemaakt moeten worden over waar en hoe het toezicht en de handhaving ingezet zullen worden. Uitgangspunt bij deze keuzes dient in ieder geval te zijn dat de kaders van rechtsgelijkheid en rechtszekerheid gewaarborgd worden en dat uitgelegd kan worden waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt.

Binnen een evenwichtige en zorgvuldige fiscale belastingheffing is de perceptie van procedurele rechtvaardigheid zeer relevant. Goede communicatie door de Belastingdienst is daarvoor cruciaal. In het bijzonder over een transparante verantwoording over de gemaakte keuzes voor het toezicht en de handhaving en de gerealiseerde effecten van die keuzes. Daar ligt nog wel een uitdaging, want juist op de punten van effectmeting en het afleggen van verantwoording heeft de Belastingdienst de laatste jaren de nodige kritiek te verduren gehad vanuit de politiek en wetenschap. Werk aan de winkel dus voor een 'eerlijk' resultaat!

Belastingheffing is samenspel tussen dienst en adviseurs

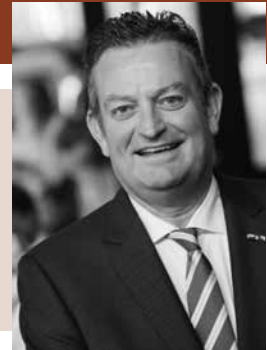
door Wil Vennix

Ik trap een open deur in als ik vaststel dat de belastingadviseur onder vuur ligt. Enkele jaren terug openden OM en FIOD 'de jacht op de facilitator'. De Belastingdienst maakt met enige regelmaat melding van fiscaal dienstverleners die frauderen met aftrekposten en toeslagen. Ook rondom de Panama en Paradise Papers kwam de adviseur nadrukkelijk in beeld. Wie deze nieuwsberichten tot zich neemt, kan de indruk krijgen dat de gemiddelde belastingadviseur zijn dagen vult met het via duistere vennootschappen op tropische eilanden wegsluizen van grijze en zwarte vermogens.

De werkelijkheid is een totaal andere. Verreweg de meeste adviseurs zijn druk doende om hun cliënten – met name ondernemers in het midden- en kleinbedrijf – te helpen niet ten onder te gaan in de fiscale jungle. De schatkist krijgt jaarlijks circa € 200 miljard aan btw, loonbelasting en premies relatief eenvoudig binnen door het bedrijfsleven in te schakelen als onbezoldigd incassobureau van de Belastingdienst. Als dank daarvoor lopen de ondernemingen vervolgens het risico van naheffingen en boetes, mochten ze eens een fout(je) maken. De eigen verplichtingen ten aanzien van onder meer vennootschaps- en inkomstenbelasting komen daar nog bovenop. Bedenk hierbij dat de aangifte inkomstenbelasting voor een particulier mede dankzij

Wil Vennix

Mr. W.J.M. Vennix RB is voorzitter van het Register Belastingadviseurs en partner bij De Beer Accountants & Belastingadviseurs te Tilburg

de voorgevulde aangifte voor velen steeds simpeler wordt, maar dat de belastingen waarmee bedrijven worden geconfronteerd ondanks diverse vereenvoudigingsoperaties nog steeds zeer complex zijn.

Ondersteuning door een belastingadviseur is daarom geen luxe, maar veelal noodzaak om niet in de problemen te komen. En natuurlijk bekijkt die adviseur dan ook of zijn cliënt niet te veel betaalt en of er mogelijkheden zijn om de belastingdruk, binnen de kaders van de wet, te matigen. Sommigen willen dat spel scherp spelen en een enkeling wil zelfs – letterlijk of figuurlijk – de grens overgaan, maar het merendeel van de ondernemers wil vooral geen gedoe hebben, want dat leidt af van hun core business: ondernemen. Nu is belastingadviseur, anders dan accountant, advocaat of notaris, geen wettelijk geregeld beroep. Maar 'niet wettelijk geregeld' betekent niet 'ongeorganiseerd', want circa 12.500 belastingadviseurs hebben zich aaneengesloten in twee beroepsverenigingen: het Register Belastingadviseurs (RB) en de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB). Door hun lidmaatschap onderwerpen zij zich vrijwillig aan strikte eisen ten aanzien van opleiding, permanente educatie, beroepsregels en tuchtrecht. Waarom maken mensen het zichzelf zo moeilijk, zou men denken? Mijn antwoord: omdat ze trots zijn op hun vak en dit naar eer en geweten willen uitoefenen.

Dat daarbij fouten worden gemaakt is eerder een gegeven dan een risico. In de regel worden die in onderling overleg opgelost en waar dat niet lukt, biedt het tuchtrecht een onafhankelijke, praktische en goedkope rechtsgang. Niet het belang van de individuele belastingadviseur staat daarbij centraal maar de eer en waardigheid van het beroep en het vertrouwen dat het publiek daarin mag hebben. De zwaarste sanctie is royement en die straf wordt waar nodig ook daadwerkelijk uitgesproken. Overigens heeft ook de DG Belastingdienst het recht een klacht in te dienen en van die bevoegdheid wordt ook gebruik gemaakt.

Ik durf daarom de stelling aan dat de Nederlandse belastingadviesbranche als geheel zich absoluut niet hoeft te schamen en haar zaakjes dankzij zelfregulering juist uitstekend voor elkaar heeft. Mede als gevolg van de ingewikkeldheid van de belastingwetgeving en de vele wijzigingen daarin vormt de belastingadviseur een onmisbare schakel tussen ondernemer en fiscus en daarmee bij het ordentelijk laten verlopen van het fiscale proces. Zonder de professionele en integere medewerking van onze belastingadviseurs zou de bodem van de schatkist dan ook snel in zicht komen.

Natuurlijk is het voorgaande maar het halve verhaal. De andere helft van het verhaal wordt gevormd door de Belastingdienst, die vanzelfsprekend een even onmisbare schakel is in de belastingheffing. In het WFR Fiscaal Café op 16 november 2017 heb ik namens het RB onze visie gegeven op de ontwikkelingen bij de Belastingdienst (zie voor een verslag WFR 2018/11). Ik heb daar verwezen naar de brief die het RB in april 2017 samen met de VHMf heeft geschre-

ven aan de informateur en de – toen – formerende partijen. In die brief riepen onze beide organisaties de politiek op tot verbetering van de belastingheffing en versterking van de Belastingdienst. Want anders dan men wel veronderstelt, hechten belastingadviseurs grote waarde aan een goed functionerende Belastingdienst. Twee elementen zijn daarbij van cruciaal belang: deskundigheid en bereikbaarheid. Beide aspecten staan door tal van oorzaken momenteel onder druk, ik hoop dat de lezers van dit tijdschrift niet uit te leggen. Ik heb in het WFR Fiscaal Café vervolgens namens het RB een aantal suggesties gedaan voor verbetering van de communicatie tussen de Belastingdienst en de adviesbranche. Ik heb een pleidooi gehouden voor voldoende ruimte voor vooroverleg, niet alleen voor multinationals en buitenlandse investeerders maar ook voor het midden- en kleinbedrijf! Ik heb mijn betoog afgesloten met de toezegging dat het RB graag met de Belastingdienst serieus in overleg gaat om de knelpunten samen aan te pakken. Gelukkig pakte DG Uijlenbroek die – letterlijk – uitgestoken hand direct aan en antwoordde hij graag op dat aanbod in te gaan.

Hopelijk is daarmee een eerste stap gezet om die twee hiervoor geschetste ‘halve verhalen’ over belastingheffing samen te brengen. Belastingdienst en belastingadviespraktijk hebben ieder hun eigen verantwoordelijkheid en positie, dat moet vooral ook zo blijven, maar dat wil niet zeggen dat we lijnrecht tegenover elkaar moeten staan. Integendeel, we hebben beide belang bij een goed functionerende belastingheffing en laten we daarom samen werken aan verbetering daarvan.

Symposium VHMf

Dinsdag 17 april 2018

De Januskop van Belastingen

Het dilemma in... (h)eerlijke belastingheffing!?

Programma

13:00 Opening

De voorzitter van de VHMf introduceert de dagvoorzitter mr. F.M. (Frederieke) Damme, Directeur Bedrijfsvoering Min. v. Financiën

Alles wat complexiteit reduceert is verdacht!
prof. dr. R. (René) ten Bos, Denker des Vaderlands

Magistraalheid in een turbulent belastingklimaat!
prof. mr. dr. J.L.M. (Hans) Gribnau, Universiteiten Tilburg en Leiden

De rol van ethiek in de belastingadviespraktijk: quo vadis?
mr. J.A.R. (Arjo) van Eijnsden, Tax Policy & Controversy-praktijk EY

14:50 Pauze

Interactieve Belastingheffing naar een eigentijdse rechtsstatelijkheid!
prof. dr. L.G.M. (Leo) Stevens, Kroonlid SER en Universiteit Rotterdam

Slotbeschouwing door de dagvoorzitter Januskop of toch niet?

En tot slot: in gesprek met ‘onze’ staatssecretaris drs. M. (Menno) Snel, Staatssecretaris van Financiën

16:45 Napraten onder het genot van een hapje en drankje

Toezicht dat er toe doet

door Ron van de Klashorst

Naast verschillende vormen van toezicht door de Belastingdienst is er één vorm die in 2017 nadrukkelijk in het nieuws is geweest: het bestrijden van belastingbesparende constructies. Dankzij de Panama en Paradise Papers én de Commissie Parlementair Onderzoek Fiscale Constructies werd de Coördinatiegroep Constructiebestrijding (CCB) een bekende in de fiscale wereld. De insiders wisten al waar de CCB mee bezig was maar nu raakten ook anderen, zowel binnen als buiten de Belastingdienst, geïnteresseerd in dit bijzonder boeiende werkterrein.

Sinds 1987 bestrijdt de CCB fiscale constructies in alle belastingmiddelen waarvan over het algemeen alleen het zeer welvarende gedeelte van Nederland zich bedient om geen belasting hoeven te betalen. Zij willen en kunnen immers de belastingadviseurs betalen die hiervoor noodzakelijk zijn. Overigens maakt slechts een klein gedeelte van deze groep gebruik van belastingbesparende constructies. Het fiscale belang daarbij is echter zeer substantieel.

Belastingbesparende structuren komen in allerlei gedaanten en vormen voor: van het wegsluizen van in Nederland belastbare winst naar een belastingparadijs, het verhullen van vermogen via een buitenlandse rechtsvorm, het omzeilen van de beperkingen van de hypotheekrenteaftrek door het betalen van een erfpachtcanon in plaats van hypotheekrente, het juridisch zodanig vormgeven van een onroerendzaaktransactie dat geen overdrachtsbelasting betaald hoeft te worden, tot het gebruikmaken van een huwelijksgoederengemeenschap om geen successierechten te hoeven betalen. Voor een uitgebreid exposé verwijst ik naar het jaarverslag van de CCB over 2017.

Toepassing van deze structuren kan als belastingontwijking worden geduid of als belastingontduiking, waarbij het verschil tussen beide niet meer is dan de dikte van een gevangenismuur. Welke kwalificatie van toepassing is, is mede afhankelijk van de feiten die de inspecteur boven water weet te halen bij de bestrijding van een belastingbesparende structuur. Een paar ontwikkelingen zijn hierbij van belang.

Bij de bestrijding van een belastingbesparende structuur gaat het slechts om drie dingen: feiten, feiten en nog eens feiten. En juist bij het vergaren van feiten wringt de laatste

jaren de schoen. De ervaring van de CCB op het terrein van de constructiebestrijding leert dat betrokken belastingadviseurs de inspecteur steeds vaker van de feiten weg willen houden. De eerste verdedigingslinie is dat de inspecteur geen belang heeft bij het stellen van vragen over bijvoorbeeld een lichaam gevestigd in het buitenland. De belastingplichtige heeft immers niets te maken met de structuur. Is de inspecteur vasthoudend, dan wordt hij beschuldigd van tunnelvisie en vooringenomenheid. Het indienen van klachten tegen de inspecteur is de volgende stap en daarna in sommige gevallen zelfs een aansprakelijkstelling. Nog steeds wordt geweigerd informatie te verschaffen en men laat het aankomen op een procedure over een informatiebeschikking voor de rechtbank. Daarna beroep en vervolgens nog naar de Hoge Raad. Uiteraard mag de belastingplichtige gebruik maken van alle vormen van rechtsbescherming die in de Nederlandse belastingwetgeving bestaan. Dat is een bijzonder groot goed tegenover de Belastingdienst, maar ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat het op het terrein van de constructiebestrijding meer en meer gaat om traineren en chicaneren van de informatievoorziening. De laatste jaren zien we vaker fiscale advocaten in de dossiers verschijnen die slechts formeelrechtelijke bezwaren opwerpen. De inspecteur is niet bevoegd volgens het mandaatregister, de aanslag is niet juist bekendgemaakt, er is geen aanslag ontvangen of er is sprake van opgewekt vertrouwen, waardoor geen onderzoek meer mag plaatsvinden. De verweren zijn tal- en vindingrijk maar met de materialiteit heeft het niets te maken. Een ander element dat het ook lastiger maakt achter de daadwerkelijke feiten te komen, is dat de meeste belastingbesparende structuren gebruik maken van belastingparadijzen waarbij de informatievoorziening niet echt optimaal genoemd kan worden. Het duurt erg lang voordat gegevens verstrekt worden en zo nu en dan zelfs helemaal geen informatie. Ook hier komen we formeelrechtelijke bezwaren tegen: het uitputtingsbeginsel is geschonden omdat nog een informatiebeschikkingsprocedure loopt in Nederland of het land mag geen informatie verstrekken omdat het lichaam waarover de vragen zijn gesteld hiertegen bezwaar heeft gemaakt waar men aan wil tegemoet komen.

Een derde element is dat er niet genoeg medewerkers zijn die de ervaring en kennis hebben om aan de massieve weerstand van adviseurs en advocaten weerstand te bieden. Gezien de veelheid van taken en werkzaamheden die de Belastingdienst moet uitvoeren is dat ook wel verklaarbaar; er is immers meer dan enkel constructiebestrijding in het toezicht. Bovendien is de aanpak van belastingbespa-

rende structuren zeer arbeidsintensief over een hele lange periode, waardoor medewerkers die zich op dit terrein be-geven gedurende lange tijd niets anders kunnen doen. De laatste jaren heeft de Belastingdienst weliswaar meer me-dewerkers vrijgemaakt voor de constructiebestrijding, wat ook zichtbaar wordt in de resultaten, maar het blijft woeken met schaarse middelen. En dat wordt met de komende uitstroom in het kader van Switch alleen maar nog erger. Constructiebestrijding is een onderdeel dat zich mag ver-heugen in een toenemende maatschappelijke en politieke aandacht. De drijfveer voor het toepassen van een belas-tingsbesparende structuur is niet zelden de wens een free rider te zijn: wél profiteren van de gezamenlijke voorzienin-

gen maar er geen bijdrage aan willen leveren. Voeg daarbij dat het niet het armste deel van Nederland is dat zich een belastingadviseur en advocaat kan veroorloven om een der-gelijke structuur op te zetten en de aandacht is verklaard. Ik wil dan ook een lans breken voor het inzetten van meer medewerkers op het terrein van de constructiebestrijding, omdat het toezicht is dat er toe doet, het in het middelpunt van de maatschappelijke aandacht staat, de ermee gemoei-de fiscale belangen groot zijn, het een uiting is dat de Be-lastingdienst de draagkrachtgedachte als grondbeginsel van belastingwetgeving serieus neemt én dat belasting be-talen niet alleen voor de dommen is. Daarnaast is construc-tiebestrijding het mooiste werk dat er is. Vind ik.

Belastingdienst en vermogen in het buitenland

Panama Papers is niet het enige project

door Frans van Krieken

Veruit de meeste belastingplichtigen geven hun vermogen correct op en leveren zo gezamenlijk een bijdrage aan de schatkist. Een kleine groep doet dit niet of niet volledig. Belastingontduiking en zwartsparen krijgen in de maatschappij steeds meer aandacht.

De kans dat de Belastingdienst buitenlands vermogen op het spoor komt, wordt steeds groter. Overheden werken intensiever samen om onbekend vermogen in beeld te krijgen. Daarnaast krijgt de Belastingdienst informatie uit private bronnen, zoals de Panama en Paradise Papers. Het is aan de Belastingdienst om te onderzoeken in welke gevallen sprake is van belastingontwijking (toegestaan volgens wet- en regelgeving) en opzettelijke ontduiking (strafbaar). Hierna volgt meer informatie over de aanpak door de Belastingdienst in het programma Vermogen in het Buitenland.

Aanpak

De Belastingdienst blijft, ook ná het afschaffen van de inkeerregeling, actief om verhuuld vermogen in het buitenland in beeld te brengen. De Belastingdienst hanteert daarbij verschillende methodieken waar-door de detectie op verschillende manieren plaatsvindt. Daaruit zijn meerdere projecten voortgekomen.

Denk bijvoorbeeld aan het project dat zich richt op rekeningen van niet-ingezetenen. Maar ook via projecten als Afgezonderd Particulier Vermogen (APV) en Debit- Credit Cards wordt verborgen vermogen opgespoord.

Debit- Credit Cards

Er zijn belastingplichtigen met niet-aangegeven buitenlands vermogen die anonieme buitenlandse debit- en creditcards gebruiken om uitgaven in Nederland te doen vanuit dat buitenlands vermogen. Belastingdienst, FIOD en OM zijn in oktober 2015 een project gestart om hiertegen op te treden. Het project is erop gericht de identiteit van de kaarthouders te achterhalen en te onderzoeken of er een Nederlands heffingsbelang aanwezig is. Nadat de identiteit van de kaarthouder is achterhaald, volgt de keuze of de zaak bestuurlijk of strafrechtelijk wordt afgedaan.

Groepsverzoek Zwitserland

Een uniek project heeft betrekking op rekeninghouders bij

Zwitserse banken. De Belastingdienst heeft groepsverzoeken gedaan aan de Zwitserse belastingdienst voor informatie over rekeninghouders bij de UBS Bank, Credit Suisse en zeer recent Julius Bär. Zwitserland heeft deze verzoeken in behandeling genomen en heeft aan de Belastingdienst gegevens verstrekt over een duizendtal belastingplichtigen.

Spontane gegevensuitwisseling

Ook ontvangt de Belastingdienst gegevens uit andere landen in het kader van de zogenaamde spontane gegevensuitwisseling.

In april 2016 ontving de Belastingdienst een bestand van het ministerie van Financiën uit het Duitse Nordrhein-Westfalen met rekeningnummers van de Zwitserse UBS Bank. Het bestand bevat uitsluitend rekeningnummers met de Nederlandse landcode. Daarop heeft de Belastingdienst aanvullende informatie aan Zwitserland gevraagd. De eerste gegevens zijn eind 2017 ontvangen.

In hetzelfde jaar ontving de Belastingdienst ook van het hetzelfde ministerie nieuwe informatie over vermogens van Nederlandse belastingplichtigen met een Luxemburgse bankrekening (circa 4.400 rekeningen). Het onderzoek naar de rekeninghouders bij de Luxemburgse bank is inmiddels gestart. Tenslotte heeft de Belastingdienst informatie over mogelijke zwartsparenders ontvangen van de FIOD en uit België. Ook hier is onderzoek gestart.

Automatische gegevensuitwisseling (CRS en FATCA)

Naast de spontane gegevensuitwisseling ontvangt de Belastingdienst ook vele gegevens op basis van internationale afspraken. Zwartsparen is goed aan te pakken door internationaal samen te werken en gegevens uit te wisselen. De groeiende weerstand tegen belastingontduiking heeft internationaal al geleid tot de feitelijke ontmanteling van het bankgeheim. Zwitserland, tot voor kort een fervente verdediger van het bankgeheim, is overstap en gaat vanaf 2018 gegevens uitwisselen. Luxemburg, Oostenrijk en Liechtenstein doen dit vanaf 2017.

Zwartsparen is goed aan te pakken door internationaal samen te werken en gegevens uit te wisselen.

Wereldwijd wisselen steeds meer landen automatisch financiële gegevens uit (waaronder bankgegevens). Dit is op basis van de zogenoemde Common Reporting Standard (CRS).

De Common Reporting Standard (CRS) is de nieuwe mondiale standaard voor automatische gegevensuitwisseling. Het initiatief daartoe is genomen door de G20 landen in navolging van de FATCA-wetgeving van de VS. De OESO heeft de CRS uitgewerkt. Een groep van meer dan 43 landen fungeert als kopgroep bij de invoering van de CRS. Nederland behoort tot deze groep.

In 2017 hebben bijna 50 landen in het kader van CRS gegevens verstrekt aan Nederland. In 2018 zal dit aantal toenemen. De verwachting is dat dit aantal de komende jaren tot minimaal 100 landen zal oplopen.

De genoemde FATCA-wetgeving ziet op de geautomatiseerde gegevensuitwisseling tussen Nederland en de Verenigde Staten. Dit levert jaarlijks ook vele gegevens op. Op basis van een pilot zijn circa 10.000 belastingplichtigen per brief geïnformeerd over deze gegevens. Daarnaast worden deze gegevens zoveel mogelijk voorgevuld door de Belastingdienst

Panama en Paradise Papers

Ook op basis van gegevens die de Belastingdienst van derden ontvangt komt men in actie. Dit is onder andere het geval bij de Panama en Paradise Papers.

De 'Panama Papers' is de naam van een grote verzameling vertrouwelijke documenten van het juridisch advieskantoor Mossack Fonseca uit Panama. Deze documenten zijn onderzocht in een internationaal journalistiek onderzoeksproject, gecoördineerd door the International Consortium of Investigative Journalists (ICIJ).

De Paradise Papers zijn ook onthuld door dit journalistencollectief. Daarbij zijn meerdere bronnen gebruikt. Het merendeel van de documenten is afkomstig van een juridisch advieskantoor in Bermuda. Bij zowel de Panama als de Paradise Papers gaat het om kantoren die voor hun klanten offshore-vennootschappen opzetten en beheren. Personen en ondernemingen die belasting willen ontwijken of ontduiken maken gebruik van zulke bedrijven in landen die geen belastingen heffen op inkomen en vermogen en een fiscale geheimhouding kennen.

De Belastingdienst stelt alles in het werk om informatie uit de Panama en Paradise Papers te achterhalen. Met de verkregen informatie gaat de Belastingdienst vervolgens actief aan de slag. Het spreekt vanzelf dat de Belastingdienst zeer zorgvuldig te werk gaat en per geval bekijkt of er sprake is van handelen in strijd met wet- en regelgeving. Het enkele feit dat een naam voorkomt in deze Papers betekent niet automatisch dat iemand zich schuldig heeft gemaakt aan bijvoorbeeld belastingfraude of witwassen. Dit wordt zorgvuldig onderzocht door de Belastingdienst. De Panama Papers hebben laten zien dat dit veel tijd kost.

Analyse constructies

Via diverse kanalen gaat de Belastingdienst na of zij opgezette constructies om belasting te ontduiken zelf kan opsporen. Daartoe worden gegevens gebruikt die de Belastingdienst voorhanden heeft. Steeds vaker blijkt dat dit succesvol is en dat daarbij ook de samenwerking met FIOD en OM zeer waardevol is.

Afschaffing inkeerregeling

Om zwartsparenders te stimuleren schoon schip te maken,

konden zij zich 'vrijwillig verbeteren'. Daarvan is sprake als iemand schriftelijk laat weten welk bedrag aan inkomstenbelasting niet is betaald. Dat noemen we de inkeerregeling. Er stond een boete op inkeren, maar deze was aanzienlijk lager dan het te betalen bedrag bij niet-vrijwillig melden. De regeling bestond vele jaren en is verscheidene keren gewijzigd. Voor zwartsparenders (buitenlands vermogen) is de huidige inkeerregeling per 1 januari 2018 afgeschaft. Sinds 2002 hebben circa 33.000 inkeerders zich gemeld. Er is over circa 9 miljard zwart vermogen ingekeerd, met een opbrengst van ruim 2 miljard euro. Dit is exclusief de geschatte opbrengst en het ingekeerde vermogen van de inkeerders die nu nog in behandeling zijn. De grootste toeloop was in de periode 2 september 2013 – 1 juli 2014 toen er boetevrij kon worden ingekeerd. Maar ook na deze datum bleef er een gestage, weliswaar kleinere, stroom van inkeerders zich melden. Het gemiddelde ingekeerde vermogen bedraagt circa 300.000 euro per persoon, met een gemiddelde eenmalige belastingopbrengst van circa 65.000 euro.

De resultaten van al deze projecten

In totaal hebben de projecten binnen het programma een flinke opbrengst opgeleverd. Het gaat in totaal om belasting+boete+heffingsrente van enkele miljarden. Daarbij zijn enkele tienduizenden belastingplichtigen betrokken. Het mag duidelijk zijn dat de maatschappelijke en politieke verontwaardiging met betrekking tot belastingontduiking groot is. Het is 'not done'.

Dat de aanpak van de Belastingdienst niet altijd direct tot resultaat leidt is gebleken uit het in 2001 gestarte KB-Lux project. Recent is daarover in het Algemeen Dagblad gepubliceerd hoe na een 15-tal jaren de Belastingdienst er toch in slaagt om de relevante stukken te verkrijgen. De betrokken belastingplichtigen die jarenlang hebben ontkend en geweigerd lopen nu toch tegen de lamp.

Door te weigeren of ontkennen hebben zij jarenlang in onzekerheid verkeerd. Zij hebben in die jaren veel tijd, energie en kosten in procedures gestoken. Toch lopen zij uiteindelijk het risico op hogere aanslagen, meer boetes en mogelijk strafrechtelijke vervolging.

Kortom, de Belastingdienst maakt duidelijk dat dit gedrag uiteindelijk niet loont.

Multilaterale samenwerking in het internationale belastingrecht

door Dirk Broekhuijsen

Momenteel bestaat het internationale belastingrecht uit veel bilaterale belastingverdragen. Deze verdragen zijn verouderd en behoeven aanpassing. De maatschappij verwacht, na de Panama en Paradise Papers, dat er regels worden gemaakt waarmee belastingontwijking kan worden voorkomen. Maar tot nu toe is het lastig gebleken om nieuwe regels snel en onder gelijke concurrentievoorwaarden in de bilaterale belastingverdragen te implementeren. Een multilateraal belastingverdrag lijkt daarom een veelbelovende en voor de hand liggende oplossing om belastingontwijking tegen te gaan.

Dirk Broekhuijsen

Dirk Broekhuijsen is Tax Talent Trainee bij de Belastingdienst.

Promotieonderzoek over multilaterale belastingssamenwerking

Ik heb in het kader van mijn promotieonderzoek aan de Universiteit Leiden een antwoord gezocht op de vraag of landen, met behulp van een multilateraal belastingverdrag, hun bilaterale belastingverdragen snel en onder gelijke concurrentievoorwaarden kunnen moderniseren.¹

Op basis van twee perspectieven heb ik naar multilaterale samenwerking in het internationale belastingrecht gekeken. Het eerste perspectief dat ik heb gebruikt, is normatief: ik betoog dat de inhoud van een multilateraal belas-

¹ Zie: D.M. Broekhuijsen, A Multilateral Tax Treaty: Designing an Instrument to Modernise International Tax Law, E.M. Meijers Instituut (Leiden 2017), <http://hdl.handle.net/1887/57407>. Een handelseditie verschijnt bij Kluwer Law International in april.

tingverdrag in ieder geval procedureel rechtvaardig tot stand moet komen. Anders bestaat het risico dat uitkomsten bij voorbaat als oneerlijk worden beschouwd. Het tweede perspectief is realistisch. Hierin poog ik de omstandigheden te achterhalen waaronder landen bereid zijn multilaterale regels af te spreken. Multilaterale afspraken zijn binnen het internationale belastingrecht wel degelijk mogelijk. Maar wat met een multilateraal belastingverdrag kan worden bereikt, mag niet worden overschat.

Een multilateraal belastingverdrag als procesafspraken

Uit deze twee perspectieven volgt dat een multilateraal verdrag belastingontwijking niet gauw zal oplossen. Dit is, volgens mij, ook een reële inschatting van het effect dat het Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) Project op de internationale praktijk zal hebben. De uitkomsten van het BEPS-Project, waarvan enkele middels het Multilaterale Instrument in de bilaterale belastingverdragen zullen worden geïmplementeerd, zijn geen "quick fix" waarmee belastingontwijking geheel zal worden tegengegaan. Daarom moet de focus worden verlegd: in plaats van te zoeken naar inhoudelijke oplossingen, moet er eerst worden gekeken naar de duurzaamheid van het proces, naar de manier waarop die inhoudelijke oplossingen tot stand komen. Pas als het proces eerlijk verloopt, bestaat er een kans dat landen een samenwerkingsprobleem, zoals belastingontwijking, kunnen oplossen.

Juist op het vlak van het proces valt er met een multilateraal belastingverdrag relatief veel winst te behalen. Een multilateraal belastingverdrag kan discussies over de inhoud van het internationale belastingrecht faciliteren. Ook kan het worden gebruikt om wijzigingen sneller in de bila-

terale belastingverdragen te implementeren. Met een multilateraal belastingverdrag kan, met andere woorden, duurzame samenwerking ten aanzien van belastingontwijking worden georganiseerd. Hiervoor is het noodzakelijk dat:

- (i) discussies terugkerend plaatsvinden in een daarvoor bestemd forum, zodat landen de voordelen van samenwerking op de lange termijn kunnen afzetten tegen de kosten en baten van hun handelen op de korte termijn;
- (ii) op bestaande gedeelde uitgangspunten wordt voortgebouwd (de gedachte hier is dat nieuwe normen nooit "plots" tot stand komen, maar zich geleidelijk ontwikkelen);
- (iii) gedeelde uitgangspunten in rechtsnormen worden gegoten, zodat discussies niet telkens opnieuw hoeven te worden gevoerd.

Een centrale eigenschap van een procesafpraak met deze kenmerken is dat alle landen, op basis van transparantie en gelijkheid, aan de besluitvorming kunnen deelnemen. Een dergelijke procesafpraak wordt door landen gebruikt om samen te werken tegen de opwarming van de aarde (het VN-Klimaatverdrag).

Toekomst

Een multilaterale overeenstemming zal belastingontwijking niet geheel voorkomen, al was het maar doordat tariefconcurrentie, een belangrijke (zo niet de belangrijkste) oorzaak daarvan, zal blijven bestaan. Maar de alternatieve oplossingen zijn minder aantrekkelijk. Of belastingconcurrentie tussen landen neemt toe, waardoor we op de lange termijn de winstbelasting moeten afschaffen om aantrekkelijk te blijven, ofwel het internationale belastingrecht verwordt tot een woud van unilaterale antimisbruikregels. Een multilateraal verdrag als procesafpraak, als een forum voor discussies, lijkt een aantrekkelijkere uitweg.

Symposium VHMF

Dinsdag 17 april 2018

De Januskop van Belastingen

Het dilemma in... (h)eerlijke belastingheffing!?

Bijna 40 jaar belastingdienst, een terugblik

door Jan de Jong

In september 1978 studeerde ik aan de toen nog geheten Katholieke Hogeschool Tilburg af als jurist Nederlands recht. Eén van mijn keuzevakken was belastingrecht. Het examen voor dit vak werd (toen nog) mondeling afgenomen door prof. Geppaart. Hij vond dat ik zoveel talent ten toon spreidde op het fiscale vlak dat hij mij aanraadde na mijn studie Nederlands recht, fiscaal recht te gaan studeren en natuurlijk in Tilburg.

Na mijn studie werd ik geroepen eerst het vaderland te gaan dienen middels het vervullen van de toen nog bestaande militaire dienstplicht.

In die periode verscheen er een advertentie van het Ministerie van Financiën waarin afgestudeerde juristen en economen werd gevraagd te solliciteren naar het ambt van inspecteur van 's Rijks belastingen. De daarvoor benodigde opleiding tot fiscalist kon als ambtenaar van financiën worden gevolgd aan de universiteit van Leiden en zou ongeveer twee jaar duren.

Mede omdat ik iemand kende die deze opleiding al had gevolgd en omdat studeren mij wel heel erg beviel, besloot ik te solliciteren. Na een aantal selectieronden werd ook ik uitverkozen aan de studie te beginnen. In mei 1981 rondde ik de studie fiscaal recht af, evenwel zonder bul omdat de ambtenaren niet in de gelegenheid werden gesteld tijdens de studie ter afronding daarvan ook nog een scriptie te schrijven. Zodra alle examens waren behaald, moest je met de opgedane kennis aan de slag op een inspectie van 's rijksbelastingen.

Per 1 juni 1981 werd ik als adjunct-inspecteur van 's Rijks belastingen geplaatst binnen de directie Maastricht met als (voorlopige) standplaats de Inspectie der Directe Belastingen te Venlo.

Samen met een collega werd ik gehuisvest op een zolderkamertje alwaar de werkzaamheden werden gestart. Kort na onze start begon de Tour de France en omdat zowel mijn collega als ik van wielrennen hielden, luisterden we 's middags naar Radio Tour. Op een gegeven moment kwam het hoofd van dienst eens kijken hoe het zijn pas verworven nieuwe medewerkers verging. Nadat hij weer was vertrokken kwam onze teamleider langs. Hij kwam echter met een dringende boodschap. Hij had zojuist vernomen van het hoofd van dienst dat die twee nieuwe adjuncten naar Radio

Tour luisterden en dat was volstrekt ongepast. De teamleider moest hier onmiddellijk een eind aan gaan maken en zo geschiedde. We leerden dus ook al erg snel hoe de hiërarchische lijntjes liepen, al bevreedde het ons dat het hoofd van dienst niet zelf een opmerking over het luisteren naar Radio Tour had gemaakt. Kennelijk was dat voor een hoofd van dienst ongepast!

Hoe dan ook, we leerden veel en kwamen er al snel achter dat we op fiscaal terrein eigenlijk nog niets wisten, ondanks onze in Leiden genoten opleiding. Maar bij wijze van 'learning by doing' maakten we, onder begeleiding van een comies en later een referendaris, snel stappen.

In die tijd werden de aangiften inkomstenbelasting aan de hand van een aantal criteria (hoogte van het inkomen en/of vermogen) handmatig gerankt op moeilijkheidsgraad: van 1 tot en met 4, waarin 1 de hoogste graad van moeilijkheid was. De 'eentjes' waren voor de (adjunct-)inspecteurs.

Je kreeg (te regelen) aangiften opgeleverd in een legger (een papieren -vaak heel dik- dossier met daarin reeds be-

handelde aangiften van eerdere jaren en informatie die (blijvend) van belang zou kunnen zijn om een aangifte goed te kunnen beoordelen, waaronder ook renseignementen van allerlei soort, bijvoorbeeld opgemaakt door controle-medewerkers tijdens een controle van een bedrijf, aktes aan-/verkoop onroerende zaken, aktes aan-/verkoop aandelen etc.

Belangrijke ervaring in die tijd was dat de administratie volledig was ingericht ter ondersteuning van het primair proces, in mijn geval dat van de heffing.

Voor de inning bestonden nog aparte ontvangkantoren en de controle was voor een groot gedeelte ondergebracht bij de inspectie zelf en voor een deel bij RAD-kantoren. Bedrijven die vielen onder de categorie 'eentjes' werden door een rijksaccountant van de RAD gecontroleerd. Het initiatief voor een controle kwam steeds van een medewerker op de inspectie die bij het beoordelen van een aangifte (inclusief jaarstukken) reden(en) zag daartoe over te gaan.

De mate van diepgang waarmee een aangifte aan een beoordeling werd onderworpen, werd geheel overgelaten aan de medewerker die de aangifte had opgeleverd gekregen. Er rustte dus al vrij snel een zware verantwoordelijkheid op je in het maken van de keuze kwaliteit versus kwantiteit. Ja, ook de kwantiteit was van belang: de klus, het binnen een bepaald tijdsbestek regelen van alle aangiften van alle belastingplichtigen betreffende een aangiftejaar, moest wel op tijd af zijn!

Om dat te realiseren was er elk jaar wel sprake van een race tegen de klok en kwamen termen in zwang als snelregeling (bijna blind afdoen) en afstempeling (geheel blind afdoen) van aangiften.

Na mijn periode in Venlo vertrok ik per 1 september 1982 naar de inspectie Roermond. Wegens een schreeuwend tekort aan teamleiders, werd ik daar meteen als teamleider voor de leeuwen gegooid.

Als teamleider zorgde je ervoor dat de mensen in je team voldoende gevoed werden met aangiften en stelde je een plan op om de aan jouw team toebedeelde jaarmoot ook daadwerkelijk te verwerken. De spanning kwaliteit/kwantiteit deed zich dus wel degelijk voelen.

De teamleider in die tijd was wel van de business. Je was de fiscale primus inter pares in je team en coachte je medewerkers bij hun werkzaamheden. Je besprak met hen de moeilijke bezwaren, je procedeerde zaken uit waar nodig en probeerde de fiscale kennis van je medewerkers fiscaal up-to-date te houden middels fiscaal technische overleggen: casusbespreking, het bespreken van jurisprudentie en nieuwe wetgeving etc. Je was als teamleider dus echt de meewerkend voorman van je team.

In Roermond werd mij ook geleerd dat het voor een adjunct-inspecteur, in de middagpauze al wandelend door de stad en zijn lunchpakket vergeten mee te nemen, volstrekt ongepast is al wandelend een frietje te verorberen. Nadat het hoofd van dienst dat persoonlijk had geconstateerd, werd de betreffende adjunct wegens overtreding van deze regel bij hem op het matje geroepen.

Per 1 september 1983 verhuisde ik naar de inspectie te Weert. Weert was een kleine inspectie, maar wel een heel gezellige en heel leerzame, omdat Weert veel klanten ken-

de die de meest waanzinnige fiscale constructies, soms stapelend, in hun aangiften hadden verwerkt. Ik som er een paar op: (pseudo-) bloot eigendomsconstructies, kasgeld- en holdingconstructies, vruchtgebruikconstructies, constructies aftrekbare (persoonlijke verplichtingen-)rente, waaronder veel koopsompolisconstructies en American Land Program-constructies. Er waren in die tijd in Limburg meerdere agressieve regionale en landelijk opererende belastingadvieskantoren op de markt die de nodige aandacht vroegen.

De mate van diepgang waarmee een aangifte aan een beoordeling werd onderworpen, werd geheel overgelaten aan de medewerker die de aangifte had opgeleverd gekregen. Er rustte dus al vrij snel een zware verantwoordelijkheid op je in het maken van de keuze kwaliteit versus kwantiteit.

Per 1 maart 1984 werd ik overgeplaatst naar de directie Breda met als standplaats (voor een half jaar) Terneuzen en Oostburg in Zeeuws-Vlaanderen. Omdat de afstand woning-werk te ver was, verbleef ik in Terneuzen in Hotel Kerkzicht, een hotel-restaurant met een voortreffelijke kok. Op culinair gebied heb ik daar veel opgestoken. Op fiscaal gebied was het beduidend minder boeiend.

Zeeuws-Vlaanderen was toen voor een fiscalist niet bepaald 'the place to be', hoewel ik persoonlijk wel van het Zeeuwse landschap en van de Zeeuwen houd. En daarbij, welke streek in Nederland heeft zo'n geweldig achterland? Antwerpen, Gent, Brugge en nog veel meer.

Belastingadvieskantoren waren er niet gevestigd en men ging er ook niet naar op zoek aan de overkant van de Westerschelde. Men hield het bij (gedegen) boekhoudkantoren. Fiscaal kwam ik van de hel in de hemel terecht. Er waren in Zeeuws-Vlaanderen best veel succesvolle ondernemers

actief die hun onderneming veelal nog dreven in een rechtsvorm die noopte de winst fiscaal gewoon in de inkomstenbelasting te verantwoorden.

Aangiften met honderdduizenden gulden winst waren geen uitzondering en niets werd gedaan om de fiscale claim op die winst (het toptarief was in die tijd 72%!) met behulp van fiscale constructies te minimaliseren. Ik heb een aangifte vastgesteld met een zogenaamd stipinkomen (dat is het inkomen voor verwerking van toevoeging/bijtellings fiscale oudedagsreserve) van meer dan Fl. 700.000,- met als enige aftrekposten de betaalde premies volksverzekeringen en aftrek één derde van de winst meewerkende gehuwde vrouw met een maximum van toen naar ik schat ongeveer Fl. 17.500. Toch stelde een accountant voor die aftrek meewerkende gehuwde vrouw te corrigeren naar het maximum van één vijfde omdat hem tijdens zijn controle (duur ongeveer 7 dagen en zijn gezin verblijvend in een caravan aan de kust) bij het bewuste bedrijf waar de meewerkende gehuwde vrouw haar werkzaamheden verrichtte, zou zijn gebleken dat deze mevrouw minder werkzaamheden verrichtte dan ze deed voorkomen. Dat was voor de inkomstenbelasting ook zijn enige correctievoorstel. Ik vertelde hem toen mijn ervaringen die ik had opgedaan in Limburg en dat ik niet van plan was zijn correctievoorstel over te nemen. Dit leidde tot een heftig dispuut maar de correctie werd uiteindelijk toch terzijde gesteld.

Ik heb me in Zeeland goed vermaakt, ook de zomerse periode droeg daaraan bij, maar fiscaal was het armoe. De belastingplichtigen waren daar, op een heel enkele uitzondering na, in hun fiscaal gedrag te compliant om er als inspecteur van 's Rijks belastingen veel fiscale lol te beleven. Ik heb me vaak afgevraagd hoe het grote verschil tussen Limburg en Zeeuws-Vlaanderen, waar het betreft het fiscaal compliant gedrag van belastingplichtigen, te verklaren is. De enige reden die ik kan bedenken is de godsdienst. In Limburg (in die tijd nog katholieker dan katholiek) hoefde je het niet zo nauw te nemen. Immers, je kon je (fiscale) 'zonde' op een heel gemakkelijke manier ongedaan maken door die bij de pastoor op te biechten. In Zeeland (toen overwegend streng protestant) lag dat wel even anders. Daar kon je je 'zonde' tijdens je aardse bestaan niet van je afschudden en werd er pas bij de hemelpoort afgerekend. Dat geeft toch een heel ongemakkelijk gevoel. De Zeeuwen hielden kennelijk vast aan "geef aan de Heer wat des Heren is" en "geef aan de keizer wat des keizers is".

We zien dit nu landelijk nog steeds terug als we inventariseren waar de meeste fiscale constructies oplichten. In een brede strook van Zeeland naar Staphorst (de zogenaamde Biblebelt) komen/kwamen beduidend minder fiscale constructies voor dan daarbuiten. Dat blijkt/bleek ook keer op keer in de landelijke fiscaal technische overleggen: vanuit de Biblebelt komen/kwamen nauwelijks casus met daarin één of meer fiscale constructies. Dat kan toch geen toeval zijn?

De mate waarin de ontkerkelijking ook post heeft gevat in de Biblebelt zal wellicht ook terug te vinden zijn in de mate waarin het fiscaal compliant gedrag is gewijzigd. Wellicht interessant om daar eens studie naar te doen.

Per 1 september 1984 verhuisde ik naar de Inspectie der Directe Belastingen in Eindhoven. Na een korte periode als

zogenaamd toegevoegd inspecteur, werd ik benoemd tot teamleider. Een heerlijke baan die ik reeds eerder in dit artikel heb omschreven.

Wel was er een nieuwe ontwikkeling gaande. De administratie, tot dan toe volledig ondersteunend aan het primair proces, werd steeds meer op de voorgrond gedrukt waar het ging om de inrichting van onze processen. Het primair proces moest zich steeds meer gaan schikken naar het administratieve proces. Ik heb deze beweging voor mezelf verwoord als de Copernicaanse wending bij de Belastingdienst: niet het primair proces, maar het administratieve proces is (in de loop van de tijd) het centrum van de werkzaamheden geworden.

Per 1 januari 1990 vond de door DG Cor Boersma voorbereide reorganisatie plaats. Alle middelen en processen dienden onder één dak te worden gegroepeerd (de één-loket-gedachte). Niet langer was er sprake van verschillende inspecties en ontvangkantoren.

Wel werd er een onderscheid gemaakt tussen winst en niet-winst. Er kwamen aparte eenheden particulieren (niet-winst) en aparte eenheden (grote) ondernemingen (winst) Ik ben de kant van winst opgegaan: de eenheid Ondernemingen Eindhoven.

Hier zitten in elk team mensen van verschillende disciplines: omzetbelasting, loonbelasting, vennootschapsbelasting, inkomstenbelasting, controle en inning. Men koos voor

brancheteams. Al snel bleek dat deze teams te kwetsbaar waren en moesten worden uitgebreid. Het aantal teams liep dus terug, de branchegedachte werd gehandhaafd. Ik was vanaf 1 januari 1990 aangesteld als teamleider en als vakgroepcoördinator IB. Dat laatste omdat er niemand was die deze functie op zich kon/wilde nemen en omdat ik de enige teamleider was die ook erg hield van de fiscale techniek. Al snel bleek dat van de teamleider nieuwe stijl heel andere dingen werden gevraagd dan van de teamleider oude stijl zoals die tot 1 januari 1990 bestond. Dat anders-zijn maakte het voor mij niet leuker. Van een teamleider werd niet meer verwacht dat hij zich nog diepgaand met fiscale techniek zou bezighouden; sterker, dat werd zelfs niet meer op prijs gesteld. De teamleider was niet langer de meewerkend voorman van zijn team maar nog slechts voorman die geacht werd zich nog slechts te bekommeren om pure managementtaken. In de loop van 1993 had ik daar schoon genoeg van, reden om aan het hoofd van de eenheid te vragen mij full time als vakgroepcoördinator inkomstenbelasting aan te stellen en voor het teamleiderschap een ander persoon te zoeken. Zo geschiedde, zij het dat ik niet kon volstaan met het vakgroepcoördinatorschap inkomstenbelasting, maar ook het middel vennootschapsbelasting daaraan toe moest voegen. Na een cursus vennootschapsbelasting (theorie én praktijk) heb ik als vakgroepcoördinator IB en Vpb mijn ambtelijke weg vervolgd.

Intussen was, mede ingegeven door het streven naar eenheid van beleid en uitvoering, voor elk middel en proces een landelijke overlegstructuur in het leven geroepen. Ik werd voorzitter van de zogenaamde vaktechnische commissie inkomstenbelasting. Dit betekende dat je met betrekking tot de fiscale techniek en het daarop te formuleren beleid dicht bij het vuur stond. Veelvuldig contact met de portefeuillehouder IB van de directies Ondernemingen en met het Ministerie van Financiën hoorden daarbij. Extra druk werd het toen eind jaren negentig werd besloten tot de invoering van een, wat men toen nog dacht, (sterk) vereenvoudigde wet IB 2001. Hoe eenvoudig die wet uiteindelijk geworden is, is ons allen bekend. De wet is zo eenvoudig dat inmiddels een luide roep is ontstaan naar een nieuwe, nog eenvoudigere wet inkomstenbelasting!

Uit de tot dusverre opgetuigde kennisstructuur om te komen tot eenheid van beleid en uitvoering zijn de kennisgroepen voortgekomen die men in bepaalde gevallen verplicht is te consulteren alvorens in een bepaalde zaak een fiscaal standpunt in te nemen.

De fiscale techniek was inmiddels op een (te) laag pitje komen te staan. De inmiddels steeds verder doorgevoerde Copernicaanse wending waar ik eerder over sprak naderde zijn hoogtepunt. Niet de mens, maar de administratieve computer stond centraal en alleen die bepaalde welke aangifte nog door een menselijk oog mocht worden bekeken, maar ook naar welk item in die aangifte dan nog slechts mocht worden gekeken! En waar dan nog slechts naar gekeken mocht worden, stelde in de meeste gevallen niet veel voor. Heel veel kennis is door deze gang van zaken teloorgegaan. De doorsnee medewerker verloor zijn leergierigheid. Waarom je vak bijhouden als je er toch niets mee mag doen?

Op een gegeven moment werd dit ook de dienstleiding te gortig, reden waarom er weer moest worden veranderd. De verandering diende plaats te vinden op twee aandachtsgebieden: 1. op het vlak van de aansturing van de teams en 2. door de fiscale techniek weer pregnant terug op de kaart te zetten.

In dat verband werd ik in de loop van 2003 benaderd met de vraag of ik weer teamleider wilde worden met de fiscale techniek in mijn portefeuille. Ze wilden aan de medewerkers in de teams laten zien dat het management de fiscale techniek weer serieus nam door een fiscaal techneut teamleider te maken. Ik heb daar uiteindelijk ja tegen gezegd en zo was ik weer teamleider.

Voor wat betreft de aansturing van de teams weten we allemaal wat daarvan terecht gekomen is. Het project zelfsturende teams is nooit een succes geworden. Na een aantal jaren is men daar dan ook op teruggekomen en kreeg elk team weer een ouderwetse teamleider.

Voor wat betreft de fiscale techniek was het voor mij trekken aan een dood paard. De gewenste verschuiving van het accent richting fiscale techniek bleef uit, mede door de eerder door mij beschreven Copernicaanse wending. Het was/is niet wenselijk aangiften die op de lopende band van de administratieve afdoening liggen, daarvan af te stoten ten einde daar eens serieus naar te kijken met een geoefend menselijk oog. Elke van de band gevallen aangifte verstoort

het administratieve proces en dat laten we ons niet meer zo gemakkelijk welgevallen. Opbrengsten boeien ons niet zo. Dat laatste kan ik me nog enigszins voorstellen. Immers, bij ons werk mogen we ons niet laten leiden door de opbrengst. Wij passen het belastingrecht toe op de feiten die aan de orde zijn en wat daar rekenkundig uitkomt, zal ons een zorg zijn. Maar wat erger is: ook de toepassing van het belastingrecht boeit ons niet meer zo erg en dat neem ik een rechtshandavingsorganisatie als de Belastingdienst toch wel kwalijk.

Ook dat heeft niet alleen te maken met verloren kennis maar evenzeer met schaarste in het aantal inzetbare medewerkers. Switch, de regeling waar ook ik gebruik van heb gemaakt, doet daar geen goed aan. Toch doet de dienst sinds een paar jaar weer zijn best nieuwe enthousiaste en leergierige medewerkers te werven. Wat dat betreft gloort er hoop aan de horizon. We zien nu weer een kentering plaatsvinden.

Hoe heeft het zo ver kunnen komen?

Dat blijft gissen. Persoonlijk denk ik daar het volgende van. Binnen de oude dienst (tot ongeveer 1990) was het vanzelfsprekend dat binnen de Belastingdienst alle managementlagen werden gedomineerd door fiscalisten (in de praktijk bijna altijd fiscaal juristen) die hun sporen op de werkvloer hadden verdiend. Zij wisten als geen ander van de fiscale hoed en de fiscale rand. Die dominantie, die dus tot 1990 vanzelfsprekend was, is langzaam weggeëbd. Met name de accountants staan nu vaak op heel strategische plaatsen opgesteld naast het hoogste management dat vaak helemaal geen verleden met de Belastingdienst heeft. Dat laatste is een rijksbrede keuze in verband met de zo gewenste multi-inzetbaarheid.

Mogelijk dat de jurist de toepassing van het belastingrecht nader aan het hart ligt dan dat het geval is bij kille rekenaars als accountants zijn. Het één noch het ander dient dominant te zijn. Het gaat om de mix van het één én het ander. De fiscale techniek moet onvoorwaardelijk de ruimte krijgen om aangiften die dat behoeven grondig door het menselijk oog te laten beoordelen. Welke dat zijn is een kwestie van selectiecriteria waarbij het kunstmatig oog van de computer een grote rol moet spelen. We kunnen met de aantallen aangiften die we tegenwoordig moeten verwerken niet meer zonder kunstmatige intelligentie, laat dat duidelijk zijn. Maar diezelfde kunstmatige intelligentie mag geen beletsel zijn om aangiften die dat behoeven traditioneel te beoordelen.

Teneinde mijn passie voor de fiscale techniek meer te kunnen vieren, heb ik in de loop van 2008 de overstap gemaakt naar de CCB: de Coördinatiegroep Constructiebestrijding. In deze club krijgt iedere medewerker de ruimte een fiscale constructie, al dan niet samen met een collega, aan te pakken en daarvoor, als het moet, tot op de bodem te gaan. Ik heb ook het gevoel dat dit clubje, naast nog enkele andere clubjes, nog aan de buitenwacht laat zien dat de Belastingdienst niet zomaar met alles en nog wat akkoord gaat om heffing van belasting te ontgaan.

Ik heb met heel veel plezier in deze club gewerkt en heb me daar vrijwel alleen beziggehouden met trust- en trustachtige vehikelstructuren die door adviseurs in het verleden

aan hun (zeer) vermogende klanten werden verkocht. Van heel dichtbij heb ik ook gezien hoe de wetgever heeft getracht met ingang van 2010 de weg voor deze structuren te blokkeren en waar dat in eerste instantie niet helemaal was gelukt, deze omissies in de jaren daarna te herstellen.

De CCB draagt in heel veel gevallen ook zelf zorg voor de detectie van de aangiften waarin de diverse fiscale constructies zich manifesteren. Inmiddels zijn dat er zo veel dat sinds enkele jaren een nieuwe club medewerkers is opgesteld die de door de CCB opgespoorde aangiften met constructie(s) verder behandelen.

Mogelijk dat de jurist de toepassing van het belastingrecht nader aan het hart ligt dan dat het geval is bij kille rekenaars als accountants zijn.

Deze manier van werken draagt de dienstleiding en inmiddels ook de politiek een warm hart toe. Dit draagt er ook weer toe bij dat de weerstand die we van onze collega's krijgen (wij stoten aangiften van die lopende band, weet je nog?) ook minder wordt. Het is ook te zot voor woorden als je in het kader van het aanpakken van een fiscale constructie soms meer weerstand vanuit de Belastingdienst krijgt dan van de adviseur die door de belastingplichtige is ingeschakeld om er nog van te maken wat er nog van te maken is.

Ik hoop (en dat sluit ik zeker niet uit) dat de CCB een voorbeeld mag zijn voor de hele Belastingdienst waar het betreft de manier van werken met professionals. Immers, door het verder voortschrijden van data-analyses (het woord broedkamer mag niet meer worden gebruikt) zullen er zoveel signalen zijn die aangiften selecteren voor traditionele behandeling dat medewerkers belastingdienstbreed moeten worden ingezet. En dan zijn we weer terug waar we in de jaren '80 en daarvoor ook al mee bezig waren.....

Met veel genoegdooing kijk ik terug op mijn ambtelijke carrière bij de belastingdienst. Bijna 40 jaar met heel veel plezier in diverse functies rondlopen bij een dergelijke dienst wens ik iedereen toe. In principe kan dat voor iedereen gelden. Maar je moet wel zelf zo nu en dan aan de bel trekken om het plezier in het werk te behouden. In zoverre kun je zelf recht doen aan de slogan architect te zijn van je eigen loopbaan!

Tot Slot

door symposiumcommissie VHMF

Beste lezer,

In voorgaande stukken hebben wij je op gevarieerde en hopelijk interessante wijze deelgenoot gemaakt van een veelheid aan thema's die ons fiscale werk zo razend boeiend maken. De verschillende artikelen, opgesteld door uiterst geëngageerde schrijvers, zijn bedoeld om een beeld te schetsen van de huidige tijdgeest én van hetgeen wij als symposiumcommissie met dit symposium beogen. Alhoewel de ervaring ons al lang heeft geleerd dat het – net als in de echte wereld – op dinsdag 17 april 2018 toch nog heel anders kan uitpakken.

Natuurlijk verwachten wij dat sommige artikelen (of wellicht zelfs de hele reeks?!) je tot kritisch nadenken hebben gestimuleerd. Je hoeft het daarbij zeker niet met de schrijver(s) of met ons eens te zijn.

In een steeds turbulenter en tegenstrijdiger lijkende wereld spelen krachtenvelden, die maken dat wat ooit eens eenvoudig leek toch minder eenvoudig blijkt te zijn: (h)eerlijke belastingheffing?!

Laten we in ieder geval constateren dat vooral de wijze waarop wijzelf kijken en de beelden die daarbij opkomen bepalen hoe we uiteindelijk die (eigen) wereld ervaren. Ofwel: ben jij je bewust van jouw eigen Januskop?

Wij zijn, zoals Thijs in het eerste artikel zo prachtig beschrijft, als symposiumcommissie in eerste aanleg ook met dit thema aan het worstelen geweest en nu zijn we ontzettend blij voor dit toch wel brisante, politiek beladen onderwerp te hebben gekozen. Wellicht dragen we op onze manier een klein beetje bij....

Wij danken uiteraard alle schrijvers en ook de komende sprekers voor hun bijdragen. Een ieder krijgt hierover nog apart bericht. Het is namelijk elk jaar weer verrassend wat er aan professionele input wordt geleverd en zelfs in situaties wanneer de deadlines bijna irreëel zijn te noemen.

Tja... het enige wat we nu nog wensen is dat - evenals in de voorgaande jaren- zoveel mogelijk collega's het VHMF-symposium zullen bijwonen en daarbij een positief kritisch geluid inbrengen.

De symposiumcommissie wenst u een interessant en vooral inspirerend symposium toe.

Wilma Kamminga

Corinda Jacobs

Paul Soomers

Thijs Hellegers

Paul Gunnewijk

Stem voor een duurzaam pensioen

door het bestuur van de VHMF

Als lid van de VHMF kunt u ervoor zorgen dat wij het pensioenfonds ABP kritisch volgen en op het juiste pad houden. Stem daarom in april op de CMHF bij de verkiezingen voor het Verantwoordingsorgaan van het ABP. Eén van de kandidaten namens de CMHF voor het Verantwoordingsorgaan is Erik Rutten, aftredend voorzitter van de VHMF.

Wie een fulltimebaan heeft, werkt één dag in de week voor zijn pensioen. Elke werknemer is immers verplicht 20 procent van zijn bruto salaris af te dragen aan een pensioenfonds. Bij de (rijks)overheid is dat het ABP, waar 2,8 miljoen werkenden en gepensioneerden bij zijn aangesloten. Voor al die deelnemers heeft het ABP op dit moment het duizelingwekkende bedrag van 400 miljard euro in kas. Dat wordt belegd, zodat de deelnemers straks een goed pensioen hebben.

Kritisch volgen

Gaat het ABP wel goed met dat geld en met ABP-deelnemers om? Natuurlijk is er allerlei wet en regelgeving waaraan het ABP is gebonden. Maar er is ook een medezeggenschapsraad die het werk van het ABP kritisch volgt. Dit 'Verantwoordingsorgaan' is de plek waar ABP-deelnemers hun stem kunnen laten horen en inspraak hebben op het ABP-beleid. Het is dus een belangrijk orgaan, want het gaat om een enorm kapitaal en een goed pensioen voor iedereen.

Veel stemmen, veel zetels

In de maand april zijn er weer verkiezingen voor het Verantwoordingsorgaan. Dan mag u stemmen. Wat heet, eigenlijk moet u stemmen. Want hoe meer stemmen op de kandidaten die onze vereniging vertegenwoordigen, hoe meer zetels wij in het Verantwoordingsorgaan krijgen, hoe beter wij uw stem kunnen laten horen. Onze kandidaten staan in de kieslijst van de CMHF. Want in pensioenkwesties werken wij met 43 andere beroepsverenigingen samen in de CMHF. Dat heeft vorige verkiezingen goed uitgepakt, wij hebben vier zetels weten te bemachtigen.

Goede beleggingen

De komende jaren willen we meer zetels in het Verantwoordingsorgaan. We vinden namelijk dat wij als niet religieus, levensbeschouwelijke of politiek-ideologisch gebonden verenigingen een belangrijk, onafhankelijk geluid kunnen

laten horen naast 'gekleurde' organisaties zoals FNV of CNV. Wij willen gewoon een goed pensioen voor iedereen: jong en oud, werkend en gepensioneerd. En een goed pensioen bouw je alleen op als je de pensioenpremies die mensen afdragen duurzaam belegt.

Verder willen we dat het ABP eerlijk en helder met de deelnemers communiceert. Veel mensen vinden pensioenkwesties ingewikkeld, daar moet iets aan gebeuren. Gelukkig hebben wij een kandidaat op de CMHF-kieslijst voor werkenden die op dat gebied de afgelopen vier jaar heel goed werk heeft gedaan: Jacqueline van Langeraad. Maar ook op de CMHF-lijst voor gepensioneerden hebben we een sterke kandidaat: Erik Jongejan. Dus: stem CMHF!

Motivatatie voor deelname aan het Verantwoordingsorgaan:

Erik zegt: 'Het ABP moet efficiënt omgaan met uitgaven en maximaal transparant zijn. Hoe staat het met de verborgen kosten van adviseurs? Zijn de salarissen van bestuurders in de juiste verhouding? Het is belangrijk dat deelnemers en het Verantwoordingsorgaan voldoende en juiste informatie krijgen van het ABP-bestuur. Neem de kwestie rond de aanvulling van de nabestaandenuitkering door ABP. Door gebrek aan informatie zijn daar zelfs verkeerde beslissingen over genomen. Het ABP-bestuur moet laten zien dat ze echt dicht bij de deelnemers staan. Ik wil opkomen voor actieven maar ook voor post-actieven. Ik zit zelf tussen die twee groepen in. Het ABP is er voor beide. Pensioen, dat moet je samen doen.'

Meer weten?

Op de site van het ABP staat uitgebreide informatie over de verkiezingen voor het verantwoordingsorgaan, zie www.abp.nl/verkiezingen. Voor wie wil weten wat het Verantwoordingsorgaan doet is er een handig filmpje: www.abp.nl/animatie.

Ledenadministratie VHMF

Ingeval van:

- Adreswijziging
- Wijziging eenheid
- Pensioen/VUT
- Aanmelding/opzegging lidmaatschap,

Opsturen naar:
Ledenadministratie VHMF
Antwoordnummer 10614
2800 WB GOUDA
e-mailadres:
ledenadministratie@vhmf.nl

wordt u verzocht van dit formulier gebruik te maken. Leden die met pensioen of FPU gaan kunnen hun lidmaatschap omzetten in een postactief lidmaatschap tegen een gereduceerde contributie.

Titel: _____

Naam en voorletters: _____ Roepnaam _____ m/v

SAP-nummer _____ Geboortedatum _____

Huisadres: _____

Postcode/Woonplaats: _____

In dienst van (Min. / regio / kantoor): _____

Kantooradres: _____

Postcode/Woonplaats kantoor: _____

Telefoon privé: _____ Telefoon kantoor: _____

Privé e-mailadres: _____

Extern e-mailadres kantoor: _____

Reden mutatie (aankruisen)

Nieuw lid M.i.v.: _____ *(Ondertekenen)

Adreswijziging: M.i.v.: _____

Postactief lid: M.i.v.: _____

Buitengewoon lid: M.i.v.: _____

Beëindiging lidmaatschap M.i.v.: _____

Wijziging eenheid M.i.v.: _____

- Opzegging dient schriftelijk of per E-mail vóór aanvang van het nieuwe kalenderjaar te geschieden. Zonder opzegging eindigt het lidmaatschap niet automatisch bij ontslag of pensionering. Bij opzegging gedurende het jaar blijft de contributie over het lopende jaar volledig verschuldigd.
- De contributie per 1 januari 2018 bedraagt € 15,30 per maand voor actieve leden en € 91,80 per jaar voor postactieve leden. Als u nog in loondienst bent, kunt u voor de contributie gebruik maken van de IKAP-regeling.
- Hij/zij draagt zorg voor de centrale inning van de contributie via P-Direkt. Hem/Haar is bekend dat deze inhouding via de salarisadministratie in SAP ook bekend is bij het dienstonderdeel waar hij/zij werkzaam is.

Datum, _____

Handtekening, _____

